

త్యాగ రాజయ్య - గవైభ వమ్

ఇ ది

తెలుగు ఇంస్టిట్యూట్, అయ్యర్స్ గవైభ, "కాంతం భూషణమ్"
గ్రంథకర్తయగు పితామహ సంస్థాన పెన్షనరీ
పెద్దాడ చిట్టిరామయ్యగారిచే
విరచితము.

శ్రేష్ఠప్రమాద జనిత వోషములులేకుండ
బ్రహ్మశ్రీ కారినాథుని వీరమల్లయ్య
కవిగారిచే సంస్కరింపఁ బడి

ఏ లూ రు
మంజునాథీ ముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రింపఁ బడియెను.

Laborare est orare "Work is Worship" (పనిపూజ)

Thomas Carlyle.

"పూజాతేవిషయోపభోగరచనా" అప్పయ దీక్షితులనారు.

దీనివల ద 0-3-0. (అణాలుమూడు)

1912.

Copy-right Registered.

Printed at Manjuvathi Press, EILORE.

And

Published by P. Chittiramayya Garu.

Copy-Right Registered.

“త్యాగరాజయోగవైభవ” మను సంగీతంధము సుమారు సువత్సరము క్రిందటనే సంకల్పించబడి ప్రేక్షకుంపి బహువిధమున అను నాభ్యుదయవనప్రకారము నిర్మింపఁబడినది. ఇది ముమ్మందు లోకవ్యవహార త్యాగవిషయము చర్చింపఁబడి విరచిత మగుచుండఁగ నా మేనమామయ్యను మిత్రులును గురువులునునగు బ్రహ్మశ్రీ బుద్ధిరాజు కృష్ణబ్రహ్మమూగారు నాకు గురుకటాక్షు లబ్ధమయిన పరతత్వజ్ఞానమార్గమును విపుల మొందించుచున్నవారు గావున నాభిభవంపుటమును చదివించిని, న-త్మత్యాగముం గూడ వీని కేర్ప మని శిష్యాభింఛి. ఇది పరమార్థ విషయకము గాన వారి యనుగ్రహముచే నీబడిన సలహాను నిజసాహించి వలయు గ్రంథకోధన చేయనారంభించితిని. నూత్నత్యాగమని నూచించి నచారముచే నిది వాద్యప్రీతి త్యాగరీతులూ ను న్నకాత్మమమై త్యాగరాజమైచది. గ్రంథకోధనముగాక రెండు మూడు పర్యాయము వీవిషయము చర్చించగ త్యాగరాజయోగ వైభవముగావేలితి. అంతింతో నిర్వచయిది పంచదపరవాహనాపకముగ సాగి మంత్ర తాత్పర్య వేదాంత తాత్పర్యములగు, సంగీతసాహిత్యములందు నిధియగు క్రితములయిన బ్రహ్మశ్రీ వీక్షితులవారు నచించిన మొక కృతియందు ప్రకటితమగు “త్యాగరాజయోగ వైభవము” లో నైక్యముయనది. అందుకే వీక్షితులవా వీవిషయమునె పురస్కరించుకొని ఈవైభవమును—(1) సవాగనము. (2) శిశుకృత్తిది సకలతత్వస్వరూపప్రకాశము. అను విశేషణములతో వర్ణించెడి.

ఇది సామరస్యముతో వివరించుట కష్టమనితోచి విజయనగరము, చెన్నైపట్టణ మొదలగుస్థలములపండితుల సహాయముతోఁగి అచ్చటిపండితులకును స్నేహితులకును బంధువులకును వ్రాసితిని. విమోచని వారిసహాయము కొరకలేదు.

తుదకు బ్రహ్మకృష్ణబ్రహ్మమూగారి సహాయముచేతను, గ్రంథకోధనల చేతను నాకు స్ఫూరించిన బోధనలను మైనమర్మము (Problem) సాధించగలిగితిని. శ్రీవారు యచ్చి న సలహానును దానికింగావలయు ప్రమాణములను (Authority from an Upanishat) కనుపరచినందుకును వారికిం గృతజ్ఞతావందనము లొనర్చుచున్నాఁడను. గ్రంథ రచన సమాప్తమయిన వెనుక వారిచ్చిన అభిప్రాయమును ఏమియు మంజువాణీ ముద్రాక్షరకాల మానేజరు బ్రహ్మశ్రీ కాశినాథుని వీరమల్లయ్య కవిగా రిచ్చిన అభిప్రాయము ను ఈపుస్తకమునఁ బ్రకటించుచున్నాను. గుణగ్రహణ పోటీలుగు మాచదువులు నీని యందలి దోషములను త్యజించి గుణములను గ్రహింతురుగాక.

అ 1912 సంవం   }   ఇట్లు బుధజనమి శేయుచు,
డికెంబరు నెల.   }   పెద్దాడ చిట్టిరామయ్య.

అభిప్రాయములు.

బ్రహ్మశ్రీ. బుద్ధిరాజు కృష్ణబ్రహ్మము గారిటువ్రాసెరి.

“త్యాగరాజయోగ వైభవ” మను నీ నవీనగ్రంథమునామేనెల్లయు వి॥ పెద్దా
జ చిట్టిరామయ్యచే రచింపబడినది. నేను బహుశ్రద్ధగా జనిపితిని.

1 పదము, పదార్థము, పదార్థతత్వము నుత్తరభాగమున లక్ష్య బిగ్గణ శమన్విత
ముగ వివరింపఁ బడినది.

2 పూర్వభాగమున స్థూలత్యాగము వివిధకీతులుగ విభజముగను పూర్ణముగను పం
డిత పామరాక్షాదకరముగ నుండును.

3 కాని యుత్తరభాగమున వివరింపబడిన సూక్ష్మత్యాగరాజయోగ వైభవములి
వ్యుత్పరజ్ఞానులకు ననోచరము. అత్తురతత్వజ్ఞానులకు మాత్రము పూర్ణానందకరము.

బుద్ధిరాజు కృష్ణబ్రహ్మము.

బ్రహ్మశ్రీ. కాళినాథుని వీరమల్లయ్య కవిగారిట్లు ప్రకటించిరి.

అయ్యా!

తే. గీ. ప్రజల కుపయోగమగు త్యాగరాజవైభ
వంబు సొంగంబుగాఁజూచి ప్రమదమొంది
నాడఁ సులభకైలిని వ్రాసినారుగాన
నభిలషనపాతకంబగు నవని సతము.

తే. గీ. త్యాగ మను మూడు వర్ణంబులందుఁ గలుగు
నట్టి శాస్త్రాంతిరాధంబు లరసి విపుల
ముగను వ్రాసితి రుపమేయములను గూర్చి
యశము గలుగుత మీకు చంద్రదారి-ముగను.

విలూరు,
9-12-12. }

కే. వీరమల్లయ్య,
ప్రొఫెసరు, ఆంధ్రశాస్త్రాధ్యయము.

శ్రీ ర మ్మ.

సవరత్నగ్రంథమాల రెండవది.

పూర్వభాగము-పూలత్యాగము.

త్యాగము- స్వభాగువ్రతుండి పుట్టివరి. త్యాగము-త్యజించు- త్యజము, పరిత్య
జము- త్యాగి- త్యాగరాజు- త్యాగయ్య మొదలగు పదములు త్యజధా
తాత్పర్యములు. (Derivatives).

త్యాగమున నీగి శబ్దములు - అనగత్యజించుట=విసర్జించుట=వర్జించుట ఈ
భావములు తెలిపేవి. ఇవి నాలుగువిధముల నుండును. త్యాజ్యములేక వర్జమం
దుము. ఇది సంఘటింపనపురా యా కర్మలను త్యజించుము.

శ్లో॥ అకర్మాబద్ధతేజోకే వర్జకాబహుచింతయా।

అయుఃస్వేదానాని నిస్సాక్షాగ్రతహస్రతః॥

అకర్మలాభాపాశముచేత శిక్షకులయు చింతాకాంతమును కర్మచేత మృత్యువాసన్న
మునుఁజేలుచును. కాబట్టి మొదలగు నుండుచని తాత్పర్యము. కాబట్టి యాకాబద్ధుడు
గుడను (పూచికపుల్ల) యైన పదంబేను. ఇట్టి శేరాకాబద్ధులను లోభులందుము. తనసం
పాద్యములలో చిన్నికాపై నను వదలవలసినపుడు లోభివాదంగలాప్తి ప్రాణములనైన
నునదలునుగాని తనసాక్షులను విడువవలయును. లోభులలో పరమలోభులు గొందఱు స్వా
ర్థితరజిత సువర్ణ నాణెములను కడిగిర నీరుందాగిని ప్రాణములు విడిచిన కథలను వినుచు
నాము. ఇందుకుపద్యము.

అ. ప. లోభివానిజంప లోకములోపల

మందుగలదు వేరె మతముగలదు

తైకమడిగినంత భగ్గన పడిచచ్చు

విశ్వదాభిరామ విసురవేమ.

(వేమనశతకము)

దీనిబట్టి వదలలేనిగుణము తాళివానిగుణము తాభ్యము, నీచగుణమనియు, తల్ల
జుండుగుణము త్యాగమనునది దాతయొక్క గుణము ఉచ్చగుణమనియుఁ జెప్పవలయు.
మనకు నన్ని పదార్థములన్నియు పశువులు, పాషాణములు, పక్షములు, పూజనీయములగు
ను. ఇందుకు లక్షణము. “శ్లో॥ త్యాగమేవ గుణస్థావృత్తిః కిమప్రైస్థానరాశిభిః” త్యా
గజ్జగతి పూజ్యంతే! పశుపాషాణ పాదపాః” అర్థము. త్యాగము మెచ్చుకొనదగిన
గుణము. అన్యగుణము లెన్నియైనను నదిలేక ప్రయోజనములుకావు. పశువులు, రాళ్ళు,
చెట్లు, నెల్లకోరికల నీడేర్చును. కాబట్టి వానిని గౌరవించుము.

త్యాగమునకు దాతృత్వము, త్యాగికి దాతయనునది ప్రతి పదములు. కాబట్టి
దాతృత్వమునకు తాభ్యము. దాతకు “లాభి” యననవి వ్యతిరేక నామముల
(Contraries) నలుగును. ఇందువలననే “దాతృత్వము” ను మహాన్నతగుణము
తాతృత్వపు పుణ్యవశముననే లేక తల్లిదండ్రుల తపః ఫలముననో, సహజముగ బుట్టవల
సిన గుణమనియు, నేర్చుకొనునది కాదనియు మహా పుగుష్ లక్షణమనియు, ప్రియవ
త్తృత్వము ‘ధీరత్వము’ ఉచితజ్ఞతయను గుణములుంబాడ సహజగుణములనియు నీతి
తోవిడులందురు. ఇందుకులక్షణము.—

శ్లో॥ దాతృత్వం, ప్రియవత్తృత్వం, ధీరత్వముచితజ్ఞతా.

అభ్యాసేనసలభ్యంతి చ త్వారాస్పహజగుణాః॥

తక్రిందివర్ణనలన నీ త్యాగమును గుణముయొక్క మహిమతిశయము ప్రకాశిం
పుచుండును. సుగుణమగు త్యాగముయొక్క ఉత్కృష్టత వర్ణించునప్పుడే దుష్టగుణగుణా
భ్యముయొక్క నికృష్టతగూడ నూచింపబడుచునే యుండును.

II త్యాగమరీకులు.

స్థూలత్యాగమనీ, సూక్ష్మత్యాగమనీ, త్యాగరీకులునెండు అన్నోదకాశులనిచ్చుట
తదర్థమై ధనము ధాన్యము తందులాదుల నిచ్చుట లాభోపకారార్థమై ధర్మకార్యముల
జొనరించుట అర్థికోరినదనిచ్చుట. స్థూలత్యాగమనబడును.

స్థూలత్యాగము.

ఇది 1 అధ్యాయము, 2 మధ్యాయము, 3 తత్త్వముని మూత్రైకములు.

1 టిడి:—లోకులచేత మెప్పుడెందులకై పొరుగు వానివలె దానును కీర్తివడయుదుననిచేయుత్యాగము అధ్యాయము. ఈత్యాగి

క. నిరుపేదల రక్షించు

సరసుడు సెర దారగాః సంపన్నులదా

భరియించు వాడు దానియే

మెరమెచ్చుల దాత యెందు మేదిని వేమా.

అని చెప్పబడిన రీతిని 'మెరమెచ్చులదాత' అని వేమన చెప్పెను. ఇతఁడు తన స్వలాభమును కోరి యొకరినొనిన గర్భ వ్యర్థములను నన్నమికుట నిరుపేదల రక్షించుట సంపన్నులను భరియింపకుండుట అన్నమకుగవలె కన్నంబు పెట్టకుండుట యగత్యములని గ్రహించ వలదు. ఎద్దియో యొక స్వప్రకాశమైన మతేక్షించిగాని, లోకవిఖ్యాతినొందవలయుననిగాని, కొన్ని విషయములగు ధన్యవాదములు జేయును వేరునకు ధర్మస్మరణము, దేవళము, కనము, తటాకము, అని వాడుచు స్వలాభములకుం గూడ నుపయోగించును. ద్విపాంతరవాసులగు నన్యదేశస్థులకై నూతులు, స్మరణములు, మొదలగు పనులను చేర్చుచును.

2 స్వాధ్యైకపరిత్యాగముతోను, స్వాధ్యైకపరశ్యముతోను జేయు త్యాగము స్థూల త్యాగములలో మధ్యరకము. ఈమధ్యరకత్యాగి తత్త్వమాధ్యమములకు మధ్యగతిలానుండును. గనుక మధ్యత్యాగి. మొదటి వానికంటె నధికుడు.

3 తన జీవయాత్రార్థమై వినియోగపడు కాలము గాక తదితర కాలమంతయుఁ పరోపకారార్థమిదంశరీరం 'పరోపకారాయ సత్కాపవృత్తిః' అన్నట్లు లోకోపకారార్థమై దనయావస్థక్రియు నుపయోగించుచు 'వృత్తినియోగము భగవదర్పితమని యనుభవమువలననే గ్రహించుచు దీక్షణమును స్వాధ్యైకపరిత్యాగముతో ననగ త్యాగఫలాపేక్షకుఁడుగాక తనసర్వస్వమును, స్వకళత్రమును, స్వప్రాణమును, స్వకీర్తులను, స్వజీవితకాలమునిచ్చివేయుట యోగ్యతమత్యాగము. ఇది స్వాధ్యైకత్యాగము. దృష్టాంతములు.

మహాదాతలగు సుత్రమత్యాగులకథలు.

I:—నేటికిరమాళమి 400 సం॥ లక్రిందట కీ॥॥॥ 1508 సం॥ వ ఆనెగొండ
యను హిందూసంస్థానమున కీర్తిస్థ దేవరాయలను మహారాజాపాలింపుచుండెను. వినుకొం
డసంస్థానప్రభువుతో నబుద్ధారెడ్డియొద్దమర్రియగుకొంగరు చీటి భాస్కరుని త్యాగకీర్తిని
యోర్యలేకయొకభట్టుకవినసి యికిగిలేవలసిచుకొనినమ్మినెను. ఆవిపాగిని మిమ్మనియ
దుగ నరడట్లు పాగిదానముంచేసెను. అప్పుడు గొప్పరెడ్ల సభామధ్యంబున గూర్చున్న
యాభట్టు కవిభీకరాకారముగ కత్తితోపాడవనది కృత్రిమఖడ్గంబగుటచే పాగియ పోమి
మిక్కిలి యాదాత విచారమునొంది మఱియొకసారి కత్తిహతువునను రెండవమారు బా
దుచుటకు రాజువాణ్ణి లేకుండుటచే నొడవనెను. ఇట్లు పాగియతెగించి త్రికరణకుద్ది
గదానంబొసంగిన యాపాగిదాతం గూర్చి గూభట్టుకవి రచించిన పద్యము.

సీ. ఫణిరాజు తన కిహోమణిల్లికిచ్చునో, యనివిష్టుక్రిందట నణియుండె
రనబొనిమణుల నే తనిచ్చునోయని, నవధిసంపత్తును నొకచుండె
సురధరాధరము నెవ్వరికిచ్చునోయని, నగణేయగ్ధిరుట్టు నిరుగుచుండె
కైలాసపుధర సేకవికిచ్చునోయని, యుగ్రుడకడకాచిముండబూనె

గీ. నారసీదాన విఖ్యాతి యభల నిశల
మించివిలసిల్లె నీకీర్తి నెంచ దరమె
తల్లి యేవేళ గనియెనో తగ్గడినిమ్మ
ప్రణవతనగర్భధృత రాయని భ సు-రార్య.

II ఇంతటితో నామర్రి యాదాత్యమానను నోర్వంజాలక రాజు భాస్కరమం
త్రియొక్క భార్యనగుడని యిద్దరు బ్రాహ్మణులనంపెను. ఆప్రకారముగ వారు విను
కొండకుంబోయి లేదనకిచ్చుదాత వనెను ఖాళిగాంచితివిగాననీ రెండవభార్యకు నేను
విషేకంబుగాన నాయుత్సవలాభంబుతో యామెనిమ్మని వారిలో బ్రహ్మచారి యడిగెను.
అటులా మర్రియొసంగి యారేయి కేళికాగృహంబున వారలనుండునెంచి పత్రితతాకిరో
మణియగు నామెనున్ను దిట్టపరచి విప్రసింహండు మందిరములానికి నానతీమణింబంతు
బ్రాహ్మణుండామెను నెదురేగి తల్లి నీవు జగదేక పత్రితతవు నేనునీవు తుండనని పొగడు
చుండెనీయోగము.

శ్లో॥ కృతేషుగేబలిర్దాతా ! త్రేతాయాంఋషునందనః॥

ద్వాపారేషుశృతశ్చ । కలరాచనభాస్కరః॥

(ద్వాత్రిశశ్శుంకులదృశము.)

III భాస్కరునిమామయగు పేదమయాజిబెల్లము కొండ దుర్గాక్షీకునియొద్దనొక ప్రముఖుడై యుండెను. ఈమధ్య పైకృతియొక్క భవమాన్వింహోరి మగతాటి రామ భద్రరాజును భట్టకవి యాగార్హమానకుం బోన సాయంకాలమగుటచేత మరునాటియు దయమున మధ్యాహ్నం దర్శింప నొప్పించి తన పోచారకులతో గార్హమాంతంబున నున్న శ్రీమదాంజనేయాలయమున నిద్రించెను. అనడిరాత్రి యొకసప్తంబు వానిగఱచిదంపెను. పనిమిగేము వచ్చియున్న భట్టకవికి మగము కంభవించెనని మిగుల దుఃఖించుచు నామధ్యి గొంజనేయోపాసకుఁడగునా “ నాదేవునవలకీంచి స్వామి లోకంబు నవపక్షిత్తికంఠై. మనం బలిపిఁగఱచి యాగ్యంబునుదురు, నన్నాత్మయించి సుపదలం గో- యాకవి యిచ్చుటకేటించి పంచస్వయంబునకై న్నీక్షకీర్తికంఠై మనం బలిపి భట్టకవి యాగ్యంబునుదురు. నన్నాత్మయించి సుపదలం గో- యాకవి యిచ్చుటకేటించి పంచస్వయంబునకై న్నీక్షి యపక్షిత్తికంఠై. పనిమిగేముననుచు బరలోకంబున కేగి నంజనము ఈ భంజనుని చిహ్నవతాచరణ సమీపంబునందాను గొనగత్తెన దగిలించుకొన నూహించి పార్వత తనయుండనని పైర్చు సాహసానుగ్రహ సరోపకారాది గుణముల క త్యాచ్యమంది గనకతిదతి సిగ్గుచిత్తంబుగాన బ్రసన్నుండయి యోమంతిరర్యా నీటి ట్టిదారుణకృష్ణంబు నలుపుటకేమిపని? కాలంబు సమకూడెంతటిపనికి నీవీ కఠినకార్యం బొనరింతుల నుండెయిదగు. నీకేది పంచత్వములాముపుకల దివ్యజేల ఈపనియన లంబించెదవనిన నాస్వామిని స్తుతించి రేవా ! నీవు నాయంబునుగ్రహించి నాయా యువునా సుమీరానికిచ్చి రక్షించుమని నవివయంబుగా నేటివనని కారుణ్యంబునకుమెచ్చి యాకవిని పజీవితుడంటే యిగ్గాంజనేయమూర్తి యందర్శితుండయ్యె నాకవిని ద్రించి కేవలంబుల దిగ్గునలేచి చాలపార్శ్వదైర్ఘ్యంబున యావలావలంబులునెరిపి పరిచారకుల నేదమయాజియొక్క వృత్తాంతంబు విన్నవించిన భట్టకవిని యద్భుతచిత్తుండై కైచారంబొన్న స్తుతించినపద్యము.

“ ఉ. మిదివెలుంగుపూర్ణ శశిమేని కళంకము గవ్వక్రిందట
రోదుకునున్న శేషఫణి రోకులగవ్వ సుధాపయోధిలో

నీదెడు కృష్ణకప్పు పరమేశ్వరుకంతము గప్పుకప్పి మా
 నేదమయాజిక్తి ర్తి విలసిల్లెనుదిక్కులు సిక్కిటిల్లుచుకా.”

(మొప్పదియిద్దరు మృతులచర్చితము.)

IV పరశుకావతారమని చెప్పెనుభక్తుడు కవీరచాను తన న్యాయాన్ని తవిత్త
 మతోఁ దనకుఁగల కొలదివతిధి యభ్యాగతులకు నన్నదానము చేయుచుండెను. ఇట్లుండ
 నొకనాడు కాశీయాత్రార్థులగు నశేకసాధువులు మార్గాయాసమున నతనియింటికి నవ్వా
 తురులై రాగా తగుసామగ్రి సంపాదవకై మూల్యములేకుండుటచే భార్యయగుసుందరా
 దేవిని దాకట్ట పెట్టి యాయతిధులం బరితృప్తులంజేసెను. (భక్తవిజయము.)

V పూర్వము కాశిపట్టణమున శ్రీమంతుఁడను మహారాష్ట్రీపభువు నివసించెను.
 కృష్ణాజిల్లా యమరావతి ప్రభుండగు వాసిరెడ్డి వెంకటాద్రి నాయుండను సామంతరాజు
 గంగాన్నానమునకయి కాశికింబోయి యొకానొకదినమందుఁగారణాంతరమున నీనాయుఁ
 డుశ్రీమంతునియాజ్ఞచేతఁ గారాగృహనివాసముగాంచెను. ఎట్టకేలకువివాచితుఁడై యా
 శ్రీమంతుదర్శనము జేసినపుడు “అన్నదాతయగు బండా పరదేశరాజు మంత్రి నివసిం
 చుగామి సమీపముననుండు పల్లెలనేలుకొను పొళెగాడవా? యని యడుగఁ బడెను.
 అందుపయి నాపరదేశియం దనూయత గలవాడై యిల్లునేని యాతని కరిణీకమునుండి
 తప్పించెను.

తనకు నప్పటికి గలిగినంతలో నన్నదానములప్పరదేశి మానక చేయుచునే యుం
 డెను. కొంతకాలమునకు దాదిద్రవ్యము హెచ్చుపెచ్చిల్లుటచేఁ గాశీయాత్రార్థమై యాదం
 పతులిట్లువెడలిరి. కొంతదూరముచోవఁగ బాటసారులు కొందరు మానుదినంబులనుండి
 నిరాహారులయి యన్నాతురులయి బండాపరదేశిగారున్న గ్రామం వెంతదూరమున్నది.
 యాదానమును నన్నమతోఁ దృప్తులమగుదుమని యనుకొనుచుండనిగి సిగ్గుఁజెంది యి
 ట్టియన్నాతురులకు నాకలిఁదీర్చుని బ్రతుకేల? ఇంట మిగిలియున్న రుప్పిసోలు విక్రయిం
 చియైన పీరందరిని దనిసి మరిపోదమని యాదంపతులు నిశ్చయించుకొని యాబాటసా
 రులకంటెముందుగానేయిల్లునేని రుబ్బురోలు దొర్లింపఁగా దాన్నిఁగిందనసంఖ్యాకమగు సువ

ర్థములుదొరకను. ఇట్లు తార్కాణ్యము విడిచి పోవనప్పటి యట్లన్న దానము జరుపఁ దగ్గఱ జయమనిచెప్పివేరిని దేవుడువాని పునరుద్ధారణ శక్తింగలుగజేసెను.

(మనస్పదియిద్దరు మంతులవర్తితము)

పెట్టిపుట్టినవానికి కలుగదని లాకోక్తికలదు. అనఁగా బూర్వజన్మమం దీయని తానికి నీజన్మయందుం దొరకదను నమ్మకముగలదు. కవచాసము చేయునపుడొకదినమందు శిరామూర్తిని నీతొలకట్టులులకును నన్నములభింపకపోవఁగా తాముఁజులక్ష్మణునితో,

శ్లో॥ ఉత్పరన్నపిచాకాశం విశన్నపిరపాతలం

చరన్నపిమహింకృత్సన్నిం నాచక్రముపతిష్ఠతి॥

అను శ్లోకప్రకార మూర్ధ్వలోకమున కెగిసినను సభోలోకమునకు దిగి పాకులాడిన ను భూలోకమున వెరుపలాడినను, పూర్వజన్మయందుఁ బెట్టియుండనివానికి నీ జన్మయందు దొరకదని వకాఁగించెను.

మనముచేయు నన్నదానము మిక్కిలి యాకలిగొనినవారి కుక్షిలోబడినపుడును, మహానుభావులగు కారణజన్ముల కుక్షిలోఁ బడినపుడును, చాలయొక్క సద్భారముతోచేయ బడినపుడును నుత్తరక్షణమున దానఫలము కోటిగుణితమగును. ఇందుకు నిదర్శనములు

(1) కుచేలుఁడను బ్రాహ్మణుఁడు ద్వాపరయుగమందుండెను. పేయవో కుచేలు యడుగాక తీర్థచేలములన నీరికెలుగడ్డలు ధరించుటచేత నట్టి సార్థకనాముఁడాయెను. ఇతఁడు స్వచ్ఛమయిన త్రోత్రియుఁడై యుంఛవృత్తిచేత బహుకష్టముతో కుటుంబ పోషణ చేసికొనుచుండెను. బాల్యావస్థయందు సాంధీపుఁడను బ్రాహ్మణోక్రమనియొడ్డ శ్రీకృష్ణుని సహాధ్యాయుఁడై అధ్యయనాదివిద్య లభ్యమింపెను. చదువుసాములు విడిచి గృహస్థాశ్రమములో నున్నప్పుడు దర్శిద్రదేవత విడవనందున నుదరపోషణార్థము శ్రీకృష్ణ భగవానుల నాశ్రయించువోయెను. ఆ బ్రాహ్మణుఁడు తొలిపుట్టువున పెట్టినవాఁడు కానందున తననగు కొకసవచ్చిన కుచేలునివేర్చుతో మాటాడుసందగ్ధమున నతని తీర్థవక్త్రమునఁ గట్టిన యటుకుల నడిగి భుజించెను. ఇట్లు పెట్టినవానికి పుట్టునను లాకోక్తి సార్థక పరచి యా యటుకులకుఁ బ్రతిఫలముగ నానెంటనే సకలసంపదలు కుచేలుఁడంచెను.

(2) వికాఖపట్నపుత్రా యందు అజ్ఞాదయను గ్రామముగలదు. అందు నేటికి చాలాకాలము క్రిందట నిరతాన్నప్రదాత అజ్ఞాద చయములను శ్రోత్రియ బ్రాహ్మణుడు ఒకనాటి నడిరేయి బంధముండొకడు తుత్తిపాస వీడితుండై యేటావలనుండి అన్నము న్నుమని గావ్రుణ్ణిలిడుట విని మిక్కిలి ప్రత్యాసక్తితో వానికి గావలయు నన్నోదకములను పదిలముగ చాస్వయముగ మోసికొనిపోయి యేరుదాటి సాదరముగ నామాలవానికి నన్నోదకములనిచ్చి దృప్తంజేసెను. చదువరులారా! యాయన్నచాన ఫల మెంతో విమదు:—కొంతకాలమునకు తర్వాత పొరుగున నుండు యవ్వక బ్రాహ్మణ విద్వాంసుడు నడిగాలమందు మరణమంది ఆకాపాశతుండై బ్రహ్మరక్షస్సును విశాచజన్మ నొంది యొక స్త్రీనింబట్టి బాధింపుచుండెను. బహుదినములనేక వైద్యులచే విధ చికిత్సలుచేయగ రోగి యును, వైద్యులును, విసికి వేసరి కర్తవ్యాంశము దెలియకుండిరి. “కుడక్కాబ్రహ్మరాక్షసే” అజ్ఞాద చయములుగారు నాటిరాత్రి పంపమునకు వెట్టిన నయ్యన్నచానఫలము తనకు ధారాదర్తముచేసిన రోగి సుఖముగుటయేగాక తనకుం విశాచజన్మము వదలునని చెప్పెను. సజ్జనుడగుటంజేసి చయములుగారట్టి సంకల్పముతో ధారవిధుచుటచేత వారందరు తరించిరి నాటికుడముదిలా గ్రహబాధ త్రిగి యొన్నడును గనపడలేదు. ఈయైతియము గోదావరి వికాఖపట్టణ మండలములలోఁ బ్రసిద్ధము.

వీడలలాగాని, సాదలలాగాని యున్నచానిని లేదనకీర్చు మహాగ్రహరము నవలంబించువారికిని సర్వస్వము, స్వభార్యయొక్క సువర్ణమంగళనూత్రము (పువ్వి) నుంకూడ లేదన కీర్చువారికి భక్తవత్సలుడును లోకపితయునగు నీశ్వరుండు రక్షకుండై సద్యఃకాలమందె (తక్షణమే) అక్షయసంపదలిచ్చును. ఇందుకు దృష్టాంతములు:—

(1) వితరణసాహసాది సద్గుణములయొక్క యవ్యాజీర్తి నోర్వణలక తొగరుచీటి భాస్కరుండను నియోగి బ్రాహ్మణుని యస్థలిత చానవతభంగము చేయవలయునని కృష్ణదేవరాయలు నేటికి రమరమి 400 సంవత్సరములక్రిందట నొకనాటి సూర్యగృహణకాలమందు భాస్కరమంత్రింబిలిచి తనతోఁగూడ నడికి స్నానార్థ మారని రప్పించి యుభయులు సుస్నాతులై సువరాచానం వెడతెగక పోటితో జేయునెడ తన ధనము పరిమితముగుటంగాంచి భాస్కరుండు:—

శ్లో॥ ద్రవిణం పరిమిత మమితవ్యయనం జనమాకులీకరతే

హీనాంతకమిత పిన సునజ్ఞానాయాశ కులీనాయాశ

సీన సునజనునములుగల కులకాంత హీనవస్త్రయై సంచుచితు రారై యుండు రీతిని మితముగల తన యాచారమును నమిత వ్యయము లటస్థించి యింక దానముచేయలేనని ప్రజామూలము అకులమందుచున్నారు.

పయ్యిక్తోకమును స్మరించుకొనుచు నిక లేదనుటకంటె పొగొంటులువిడుచుట మేలని నెనయిప్పచైవంబగు శ్రీరామమూర్తిని ధ్యానింపుచు తానదివరకుజెచ్చి యుంచుకొనిన విషపాత్రంబునుకొని తాగి బ్రయత్నింపఁగ భక్తవత్సలుండను, గుప్తశిక్షకుండును, శిష్టరక్షకుండును, చాతలకుఁ దాతయునగు శ్రీరామచంద్రుడా భాస్కరుని విషపాత్రంబున స్వకీయ ముద్రాంకంబులగు శ్రీరామమాడ లక్షయంబుగజేసెను. “చైవేబలేదు ర్భలే” (అనగ చైవబలముతో సాటి బలములేదు.) అన్నట్లు సర్వశక్తుడగు దేవునియనుగ్రహముగల భాస్కరునియొందుట పౌరుషమాత్రంబులయగుల యారాయలవారు ప్రయాసతో నలసియు, లేమిచేసాలసియు విముఖుండై నిజనగరునకుం జనియె; (ఇక్కడ ముప్పది ఇద్దరు మర్కటల చరిత్రమునుండి గ్రహింపబడినది.)

(2) నిట్టల వారియమంత్రి చరిత్రము. ఇదియును 32 మర్కటల చరిత్రమునుండి గ్రహించబడినది. ఈయన శ్రోత్రీయుఁడు. అనఁగా నిప్పటివైదిక నియోగి తెగలలో వైదికి వితరణ సాహసాది గుణములు గలిగియు విశేషధనవంతుడగుటచేత భాస్కరాదులకంటె మించినదాతయను కీర్తి వడయుచునుండఁగ నితరులగు సచివోత్తములనగ నియోగిబ్రాహ్మణు లాదాతను వంచించఁదలంచి తమతమకడనున్న భట్టుకవులంబిలిచి యడిగి లేదనిపించుకొనిరండనగ నందొకభట్టుకవి యాదాతను దర్శించి, ధనవంతుఁ డయినను నరుండు లోభియను ననుమానముతో,

క॥ నిజమా రాజ్యముఖంబులు । నిజమా తరుణీవిలాస నిరుపమరీలల్ ।

నిజమా సంపచ్చయములు । నిజమా యీజీవనంబు నిట్టల వారియా॥

అను పద్యంబువిని యాచారండుగాన, నాకును నిట్లే లోచెడు నని సంతసించి మోయఁగల సువర్ణం బా యధికి నీయఁబోవ నేనడిగినపు డిందని కవి తెలిసి పోయెను. వెంటనే మణియుకభట్టు దర్శించి యాదాతంగూర్చి చెప్పినపద్యము.

క. ధీరోదార గుణంబులు గారణజన్మకవేరె గరవగవలెనా
ధారుణిలో పెంకాయకు నీరెవ్వరు పోనీరయ్య నిట్టలహరియా.

అనిచెప్పిన తన యభినవేశంబు చెల్లినందుకు మెచ్చి యతడు తూగునంత బంగారము బహుమాన మిచ్చెద గొనుమనెను. యాభట్టుకవియు మనుషటి కవివలె తానుగోరిన వృద్ధీయవలయునని బలికి నిజేచ్ఛం జనియె.

పిమ్మట మిగిలిన భట్టుకవులందరు బహుమతు లందగోరి యేకముఖంబుగా స్తుతి యించినవద్యము.

క. నిట్టలహరియుండైయిల బుట్టెను గుర్రధేనుకల్ప భూరుహములదా
మట్టులగాకుండినచో నెట్టులనినునర్థికోటి కీప్సితఫలముల్.

ఈపద్యంబును మిగుల నానంద భరితుండై మీరు కోరినదిచ్చెదనన మాకందఱు మీయిల్లుమార విడువవలయునని కోరిన సరేయని యొకజాము చూరవిడచెను. వారందరు ను గొన్నిజాముల వరకు దేబడి యొద్దనె చాతను కుటుంబముతో నిల్చి మోయగలిగినంత ధనముగొనిరి. ఇకనేమైన మూల్యముండు నాయని యామెదటి కృతిమ యా తమకు వాగ్దానముచేయబడ్డ ధనముల నిమ్మనిరి. అంతనా నెఱచార తన కుటుంబము వన యొడలి నగలన్నియు నొలిచి తూచియిచ్చెను. అవి సరిపడనందున తుదకాచాతయొక్క ధర్మపత్ని పతియభిప్రాయంబెరింగి యొకపసుపుకొమ్మ నూత్రమ్మన ధరించి తమనంబుఁ దులనికుటయు వారలాసా హసంబునకు సంతసిల్లి చెప్పినపద్యము.

“క. చాతలచాతవుగదరా భూతలమున నెట్టిసుకృతముం జేసిరోకో
భృతిగలనిన్నగనుటకు నీతలిదండ్రులు గడంగి నిట్టలహరియా.

అని తమవచ్చినవృత్తాంతంబు చెప్పటయు అంతనాపండితాఖండలుని భాండాగారంబు లెప్పటివలె నిండియుండెనట.” (మంత్రిుల చరితము.)

ధర్మగుణము, భూతదయ మొదలగు ముగుణములు క్రీస్తువులందఱిగాని హిందూ మతాదులందు లేవని కొందఱు క్రీస్తువుల యభిప్రాయమని యెఱింగి “ప్రపంచ హిందూ

దేశము" అను కీర్తికక్రింద శ్రీరవీంద్రనారాయణహోస్ ఎమ్. ఏ. ఆంధ్రభారతీయమును చిరీపట్టణపు 1912 సం॥ జనవరి నెలపత్రికకు ప్రాసిపంకిన యంశములు ప్రస్తుత త్యాగవిషయము (దానధర్మముల) లో సంబంధించినవిగాన వాని సారాంశములిందు గ్రహింపబడుచున్నది.

(1) నూరతు పట్టణముం దనేకాలయములుండెను. అందు "నణిగ్వరవై ద్యాలయము" మిక్కిలి ప్రసిద్ధము. క్రీ. శ. 1780 సం॥నకు బూర్వము మంచి స్థితిలో నుండెను. రోగగ్రస్థజంతువులు, ముసలివారు, వికలాంగకములగు మృగములచట సంతకము నొందెను. క్రీ. శ. 1772 సం॥ గుట్టములు, గొట్టెలు, గాడిదెలు, కోతులు, కోళ్ళు, పావురములు మొదలగు జంతువులు సత్కారములనొందెను. క్షుద్రజంతువులగు నెలుకలు, చిట్టెలుకలు, నల్లులకు గూడ నెలవొసంగబడెను ఒకతాజేలదట సురక్షితముగ 75 సం॥ జీవించెను.

(2) నీవారుగువానిని నీవలెనె యిచ్చయింపుము, అను నీతిప్రతిజాతీయందును వ్యాపించుచున్నది. ఈవిషయములో ననేకజాతులవారు తమతోడిమానవులనే ప్రేమింపుడని యలంగురు. అయితే భరితభరించవాసులు తమతోడి మానవులయందే కాక రక్షింప యశేష చేసేవములందునగూడ దయగలిగి యుందురు. "పిండతు పండితౌ జ్ఞాత్వ సర్వభూత మయమి హరిమ్" అను విధినిబట్టి ఈశ్వరుడు సర్వచేతనములందు గలదని నడువరులు గ్రహించి ప్రతిష్ఠానిని గౌరవించుచున్నారు. హిందువులు పీఠికాది బ్రహ్మపర్యంతము గల పా్నికోటిని ప్రేమతో జూచుచుండగ నితరులు మనుష్యులనుమాత్రము స్రియముతో జూతురు. అనుసంగతి "కొలఁజొనఁచి అల్పారావణకు" అను గ్రంథముయొక్క 35, 39, పుటలందు లిఖించబడియున్నదని సదరు ఘోషుగారు తెలిపిరి.

(3) హిందువుల ధర్మమునకు హద్దుపడ్తులేదు. వీరిధర్మమైతాన్యము కైర్తిస్తువులెఱుంగరు. ఎఱుంగఁజాలరు. పూర్వకాలమున నుత్తరహిందూస్థానమును బాలించిన శ్రీహవశావర్ధనుడను రాజు క్రీ. శ. యేడవ శతాబ్దమున (నేటికి 13 వందల సం॥ల క్రిందట) సుయాగ పట్టణముందు పాంచవార్షిక మహాసభంగావించెను. ఆసభకు సామంతరాజులందఱు విచ్చేసిరి. అతిథులు, అధ్యాపకులు 5 లక్షలువచ్చిరి. దానధర్మములు 75 దినము

లు జరిగెను. ఈతరుణములలో జరిగిన చర్చ మిక్కిలి వింతగనుండెను. నాలుగవ నాడు పదివల కొద్దక్షుపణములకు విందుపెట్టిరి. ఒక్కొక్కనికి నూరుచొప్పున బంగరుకాసులను, నొక్కొక్కమంచి ముత్యమును, క్రొత్తబట్టలును, పువ్వుగుండములను సమర్పించిరి. చిత్రవిచిత్రముల తక్కిన 71 దినములు దానధర్మములు జరిగెను. ఇట్లు రాజు తనవిత్తమంతయు ధర్మముచేసి తదనంతరము తనయావత్తు జవాహిరి తుదకు కట్టబట్టల స్వస్థ మానసముతో త్యాగముచేసి సర్వత్యాగియై, సన్న్యాసియై, యొకకాలముమ్మని తనయక్క-గారిని యాచించెను.

(4) హిందువులలో సదావ్రతమును నొక సమాజముగలదు. నిష్పలముగు దైవభక్తియు నతిథియభ్యాగతుల సత్కారమును దీనికి ముఖ్యోద్దేశ్యములు. ఈ సదావ్రతమును గూర్చి “పూర్వ హిందూదేశ చారిత్రము” నందు భోజపురరాజుగారు, వార్ధారసింగను కాయస్థుడు, అబ్దుల్ నాసురను మహమ్మదీయుడు, బీర్ సూరిను మహమ్మదీయు నారీరత్నమును, లాలా రాజాపు, లాలాకానంగ, యనునిర్దేశ కావ్యములను, అతిథి, యభ్యాగతులకెల్లరకు సంతర్పణముచేయువారిలో ముఖ్యులని మంట్లోమరి మార్పికాగారు వ్రాయుచున్నారు. పూర్వారచము “సదావ్రతము అఖండ దైవభక్తి” యనిచెప్పెడును. దీనినిజేరి నిజమైన హిందువులు నిత్యము శక్తికొలది దానము చేయవలయునను విధిగలదు.

దానధర్మము, భూతదయవిషయములలో నేటికి 13 వందల సం॥ లక్రిందట నుత్తరహిందూస్థానము నేలిన క్రిహవశావర్ధనుని కాలమందును నేటికి నాలుగువందల సం॥ లక్రిందట నాంద్రమును బాలించిన కృష్ణదేవరాయలవారి కాలమందును నడచిన వ్యవహార మార్గములు నేర్వడగనున్నవి.

శ్లో॥ ఔదార్యస్య తృణం విత్తం కూరస్యమరణంతృణం
నిష్కామస్యతృణంనారీ నిస్సృహస్యతృణంజగత్ ॥

అను శ్లోకప్రకారము కూరుడు మరణమును, నిష్కామముడు కారణము, నిస్సృహుడు జగత్తును గడ్డిపోచగఱచినట్లు ఈవారుడు ధనమును గడ్డిపరకగా నెంచి దానధర్మములను భూతదయయును బ్రదించును.

బ్రిటానియా వారు మనదేశమును కాలించు నీమాటయేబది సంవత్సరములలో కడపటి యద్భుతమానములొక దటస్థించిన దేశతీయ విచారితము:—పందొమ్మిదవ శతాబ్దముద్యమున నింద్యా తెలుగు సంగ్రహ భూగోళముంబట్టి భరతఖండ జనాభా పదునాల్గు కోట్లుగనుండెను. అయితే 1911 సం॥ మార్చి జనాభా గణతీ ప్రకారం 31½ కోట్లు గ నుండెను. దీనింబట్టి కడచిన అరవై సం॥ల క్రిందట నూరుమంది జనాభాగల పల్లెలలో నేడు 995గురు జీవులుండురు. తదనుకూలముగ పశుపాషాణ పాదపములును, ఖనిజ, వృక్ష, జంతుకోట్లు, దేశపాలకుల పౌరుషశక్తివలన గలుగు, కృషి, వాణిజ్య, గోరక్షణ, కుశీదములును, శిల్పములును, చదువులు, సాములు, గరడీలు, మార్గములు, భూమశకట మార్గములు, రంధ్రపాలు, యంత్రములు, జలాధారములు, మొదలగు దేశాభివృద్ధి సాధనములు పెచ్చుగ పెచ్చు పెరుగుటచేత దేశసంపదయును ఇబ్బడి ముబ్బడిగ పెచ్చెను. బ్రిటానియావారిరాజ్యము రాజ్యాంగములు కాలానుసరణముగ వర్ధిల్లి దేశముయొక్క కలిమి, తెలివితేటలు, నెమ్మది, సుఖము, హెచ్చి గరికాలపు వారిద్యము, లేమి, అందోళన, అడుగంటినవి. అందుతో త్యాగరీతులును మారినవి. గరికాలములో మార్గాయాసపడి 2, 3 దినములన్నయి దొరకక తిరుగు యాదకావలియగు భట్రాజాలు, కవులు రూపుమాసిరి. బహుళముగ వారిష్టము స్వతంత్రవృత్తులగు కృషివాణిజ్యములచేత జీవించుచున్నారు. ప్రాచీనకాలములోజమించారులు, సామంతరాజులు, జాగీరుదారులు, భూఖామందులు మూత్రమే ధనవంతులైయుండిరి. ప్రస్తుత మన్ననో బ్రిటానియా రాజ్యాధికారముక్రింద వ్యవహరించు జమించారులు, సామంతులు, భూఖామందులు, రయతులు, నాటువర్తకులు, కోస్తావర్తకులు, వకీళ్ళు, వైద్యులు, శిల్పులు, ఉద్యోగస్థులు, కంట్రాక్టర్లు, బోధకులు మొదలగు బహుజనులు ధనవంతులై యున్నారు. వారిలో నాదార్యముగలవారు పెచ్చుపెరిగియున్న జనాభాలో తటస్థించిన తేడుమాకలలోనుండు వీడలకు, రోగులకు, వికలాంగులకు, వృద్ధులకు, బాలవికంతువులకు, దిక్కు-మాలిన విడ్డలకు, దిక్కు-మాలిన పిన్నులుమొదలగు దీనులకు నన్నుపక్ష్యములు, ఔషధములు, సుత్రములు, శరణాలయములు, పాఠశాలలు నొసంగుచున్నారు. వారల దాన ధర్మముల కీర్తిప్రతాపములు, వారిభూతదయయు పూర్వకాలపు భట్రాజాలయొక్క కృతుల పూర్వకముగ పెలువడకున్నను, వారాపత్రికలమూలముగ పత్రికావిలేఖకులు బహుముఖములుగ క్లాసుంచుచున్నారు.

ఆ 1911 సం॥ 12 డిశంబరు తేదీన డిల్లీ చట్టాభిషేక మహోత్సవ కాలమందు మహాత్మా జులై న పంపమహార్జి రాజ చక్రవర్తిగారు నిండు కథయందు నిండుసహస్రీనుల యొ ధరతఖండ రీతపిల్లల ప్రథమ విద్యా భోధనమునకు (Elementary Education of the poor young Hindus.) వార్షికముగా ఆఫికలోటి రూపాయలు విరాళమొసంగిరి. మఱియును హిందూ మహమ్మదీయ సంకతులలో మహామహా పాధ్యాయులకును పెనుస్థానములకును వార్షికవికాంతి వేతనముల నొసంగెను.

స్వదత్తాద్విగుణంపుణ్యం పరదత్తానుపాలనం.

అను మహావచన సరణిని వాటి తరుణమున పైన వివరించిన దానధర్మములను భూతదయంబాపెను నుదారులగు జమిందార్లు, సామంతులు, భూభూమందులు, రాయతులు, వర్తకులు, వకీళ్లు, వైద్యులు, శిల్పులు, ఉద్యోగములు, కంట్రాక్టరులు, బోధకులు, మొదలగు వారికి నుత్సాహము పురికొల్పుటకై రాజచక్రవర్తిగారును వారితరపున వారిప్రతినిధులగు గవర్నర్ జనరల్ అండు వైకుంఠాగారు నొసంగిన యోగ్యతాపత్రికల సంఖ్యలను ప్రస్తుతమున నయ్యుదయాస్తాచలనేకు సీతనుగ మహ్యదారులలోను ధార్మికులలోను రాజమామ్యులు, రాజపూజకులైన వారందరిని కృష్ణముగ నందరికిని దెలియుచున్నది.

వీరిలో నుదారగుణము, కృష్ణమహారజ్ఞానము, దేశభక్తి, రాజవిశ్వాసము మొదలగు ముగ్గురారి యనందగు వెనుకఁ జేర్కొనఁబడిన పురుషరత్నము చరిత్రము విస్తృతముగ వర్తమానపత్రికల మూలముగఁ బ్రకటితమై యుండినను ఈగ్రంథముం జదువువారికి హృదయరంజకముగ నిటు విశదపరచబడుచున్నది.

అనంతరం. వి. కృష్ణసామయ్యులు, పి. ఎస్. వి. గారు.

ఈమర్మిర్మిదుడు ప్రాచీనప్రాకృతములలో ర్తముండు. ఇన్ని రాజధాని దొరతనమువారి కార్యస్థానములలో నియోజకుఁడై క్రమముగ నున్నతస్థానమునభూతీర్పయి

ఈనవకు గౌరవరవాని కాసనవిద్యుని సభాధ్యక్షుం డాయెను. ఈయనగారి జీవితకాలము యొక్క కడపటి సంవత్సరమున గవర్నరుగారి కార్య నిర్వాహక సభకుం గూడ అధ్యక్షుండా (Executive Council member) యెను. మద్రాసు రాజధానిలో నీ యున్నతపదవిం జేకొనిన ప్రథమకృపాస్థుఁ డీ మంత్రిశేఖరుండె. ఈ యయ్యురగారికి వృద్ధాప్యము రాకమునకు ఆ 1912 సం॥ జనవరు నెలలో నకాలమరణము సంఘటించుట చేత ఈయనగారి పరిచయులు, స్నేహితులు, మిత్రులు, బాంధవులు, సహచరులెగాక ఈయనగారిని వినికనిన వారు విచారమునొందనివారులేరు.

ఆచంద్రితారకమగు నీవునుమని కీర్తికరీరమెగాక, స్థూలకరీరముయొక్క విగ్రహమునూడ పరిశిష్టించుటకు చెన్నపట్టణవాడు లండన్లో మహాసభ 1912 సం॥జూలై 16 తేదీని గావించిరి. అచ్చటి సభికులవలన చేయబడిన ప్రోత్సహలు 1912 సం॥జూలై 26 తేదీ కృష్ణాపత్రికయను వారపత్రికాముఖమున వెల్లడియగుటంజేసి వానిని మాచదువరుల కుతూహలము నొందించుటకు టూకిగా నిదట హత్తింపుచున్నాను.

చెన్నపురి పెరీష్ మె॥ లాసకగాన.

ఈసభావిషయకములగు సంగతులను నువ్వుకమించుచు ముమ్మందు సభకుం విజ్ఞునిడిన వారిలో హజరుకాలేని గృహస్థులు సామూహిని కనపరచుచుంబిన జాబులు, తంజివాతికాలు చదివెను. అందొకటి రామస్వామిశ్రీస్థిగారు సహస్ర రావ్యములను విరాళము నిచ్చుచున్నామని వ్రాసివచ్చిరి. తదవంతరము ఈసభకు నగ్రాసనాధిపత్యము నామోదించి ఘనతపఱించిన కార్యము ప్రోధువువా తిట్టుకన్యపించిరి;

గవర్నరుగారి బ్యాంక్యటింగునాల్గు నీకార్యమునకు సభికులమగుటవలనను వానికి తత్సహకరించుట వలనను ఆయ్యురగారియందు తమకందటిని గల గౌరవము బహిర్గతమునైయున్నది.

తామింగులకు నుండిచటకు రాకమునకునే కార్యనిర్వాహక సభ్యత్వమునకు అయ్యారు. గారు తగినవారని తెలిసియుంటిమనియు సభ్యత్వార్హత ఆయనగారిని జూచి యితరులు జేర్చుకొనదగిన ఫాయాగలవారనియు, తామింద్యామవచ్చిన తోడనే తమసహాధ్యక్షులగు అయ్యరుగారితో పరిచయము కలుగజేసికొని రాష్ట్ర కార్యాలాపనలో వారితో స్వేచ్ఛ గ చర్చించుచుండెడి వారమనియు అభ్యంతర మేమియులేక పారపడిన యంశములలో పురస్కరాభిప్రాయమునకుడ బలుకుకొని పారపాటును విశదపరచుచుండెడి వారనియు, తాము జనాబువారీ వహించి పరిష్కరించు నంశములలో అయ్యరుగారితో చర్చించి సంగతులను గ్రహించుచుంటిమనియు, తమ భరతఖండ స్నేహితులలో మొదటివారే అయ్యరుగారనియు, అయితే ఇట్టిస్నేహము అయ్యరుగారి యకాల మరణమువలన భంగింప బడిన నియు, ఇందుచేత వారికారవార్ధమై నడపబడిన యీనభక్తు అగ్రాసనము నంగీకరించుట వ్యసనకరముగనుండెననియు చేక భక్తుడును ప్రభుభక్తి పరాయణుండునగు నీపవిత్ర చరితుని జ్ఞాపకార్థ మేర్పడ వలసిన దానికి మనమందరము విధిక్రమముగ సహాయము చేయవలయుననియు చెప్పిరి.

అటుపిమ్మట సరమురే హామిక్కు-గారు వక్కాంచిన సంగతులు:—అయ్యరుగారు తమతోనొక సంవత్సరమే కార్యనిర్వాహక సభలో సభాద్యక్షుండుగ నుండెననియు అదియే వారి జీవితాంత వత్సరమనియు అట్టితరుణములోనే తానాయనగారి యంతరంగ స్నేహితుడనై యుంటిననియు, ఆయన మరణమువలన దొరతనమువారు పట్టుదల విశ్వాసముగలయుద్యోగిని పోగొట్టుకొనిననియు, ప్రజలు పరోపకారి, మౌనదర్శియునగు పూరుని గోల్పోయిననియు, అట్టి దుఃఖమును తెలియజ్ఞుటకై యిట్లు చేరితిమనియు, అయ్యరుగారు చేయు దానములు గుప్తములనియు మడిచేత్తిదానమును ఎడమచేతికైన గోచరము కానియరనియు చిట్టచివర సంవత్సరములో నొక పోయినను నయ్యరుగారుచేసిన దానధర్మములనుగుర్చి తమకు జెప్పలేదనియు, అయ్యరుగారి విగర్వము, పట్టుదల, దయ, విద్యక్తు, గొప్ప ధర్మగుణము, ఎడతెగని కార్యాసక్తి అను సద్గుణములుమాత్ర మాయన యందు గురుత్వగ మన్నుచు సంతోష ముడుచువాననియు, మనస్సునించిరి.

మఱియు హామిక్కు-గారి క్షిణిత్వముగారి పరిచయము మొదట కాసనర్యాగ సభలో (Legislative Council) కలిగినందు, అవగాహనముకాని చిట్ట-విషయములలో నయితము ముగ్ధముగ విరహించిరిని లక్ష్యంబుగా విరహములయొక తమయంద జేసిని తెలిపిరిమనియు, తర్వాత నీవహుల సంవత్సరములో ఆయనగారి గృహ

అట్లేని, తనాగ్నిబుద్ధిని, వీరికిమించి వీరియందును న్యాయవృత్తిపాదము దేశ క్షేమము
కొలుపు కార్యముల సెరవేర్చుటయందు దీక్షనుజూచి యాచునను మెచ్చుకొన సాగితిమని
యు, పరూయందు గౌరవము, స్నేహితులయందు ప్రేమ గల యీ పురుషులవత్సమును మ
యవఃకాలననియు, భీష్మకాళోనేషక దాశ్వాశోత్సవమయిన తర్వాత భిల్లిమండి మద్రా
మును తిరుగు ప్రయాణములలో తాము పరస్పరము చూడుకొన్న చూపులే కడసారిచూపు
లనుకొనలేదనియుం తెప్పిరి.

చన్నపురి విషవృగారు.

ఈక్రైస్తవమతగురువుగా రుపన్యసించిన సంగతులు మఱింత ఘనతరములు:—
విషవృగారికి రాక్ష్యవ్యాపారముతో సంబంధములేదు. సుదరుచేయబడిన వర్ణములు చా
లామట్టుకు నయ్యురుగారి వ్యవహారముతో సంబంధించినవనియును తాను రాక్ష్యము కానని
యు అయ్యురుగారు రాక్ష్యప్రజ్వోతము ముదయము లేదనియుం తెప్పించు తనకు న
త్యంత గౌరవనీయుఁడగు నీస్నేహితుని పోగొట్టుకొంటి నని. అయ్యురుగారి స్నేహధ
ర్మమే ఆయనకు నంత గౌరవాహారతః చెచ్చినదనియు, ఈదేశము యొక్క రాజకీయా
వస్థయందు మతభేదములను జాతివివక్షతను గురికొంపని మైత్రీతయై మిక్కిలి సహాయక
రిగ నున్నదనియుం తెప్పిరి.

కృష్ణస్వామియ్యురుగారి వర్తనమునంతకు నాభారభూతములు, గాఢమగు ధర్మా
నురక్తి, మతభక్తి ఇదియే వీరికి ముఖ్యప్రేరేపణములు. ఈరెండు గుణములై మాయా
రువుల స్నేహమును జాదిభూతములు. పరిశుద్ధములు, గౌరవనీయములు, న్యాయవంత
ములు, ప్రేమవంతములు నగు విషయములలో ద్వికరణగుద్దిగ నీమన పూనికవహించుచు
ఈయనపై యొన్ని వ్యవహారభారములు బెట్టుకొనినను మర మే గమ్యస్థానముని రూఢిపర
చి గొని. మరమననున్న ధర్మమందు నీయననలగల విశ్వాసముచేకనే వీరికిని నామను

న్నీ తామమనిది ఇట్టి విశ్వాసమే తామువారిని బలవంతునిగ, జనరంజకునిగ చేసిన మూలభూతమని.

నర్ సుబ్రహ్మణ్య అయ్యరుగారు మాటలు:—

కృష్ణస్వామి అయ్యరు గారిని నేటికీ సుమారు 24 సం॥ నుండి యెఱుంగుదుమనియు, తమపాఠశ్రమ్యులు సుందరయ్యరుగారితో మొదట చూచితిమనియు, అగ్నిమొదలు పదిసంవత్సరము లేడతెగని పరిచయము గలిగి యుంటిననియు. తమ లాక్క జీవితకాలము లో నేర్చుకొనిన దానికంటె నీఅయ్యరుగారినుండి విశేషముగా తెలిసికొంటిమనియు, పరోపకార బుద్ధియై యీవురుమనికీ సహజ గుణమనియు, పరకార్యమను స్వకార్యముగభావించువారనియు బలికిరి.

మఱియును కృష్ణస్వామియ్యరుగారి ధర్మగుణములకు మెచ్చి 198 సం॥ కే॥శి॥ హిందూపతకమును పారితోషికముగ వీరికియబోవగ తాను మెరమెచ్చలదార గాననియు నట్టి గౌరవమును తాను తగవని నిరాకరించెననియు, తామెరిగివరమట్లుకు నంత ధర్మ బుద్ధిగలవారిని చూచియుండలేదనియు వదించిరి.

కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారి దానధర్మములు రెండవతరల రూపములుగాను నుండెను. మరియు వీరికిం తెలియనిది యెన్నియొగవనియు వీరి ప్రతిమను కాళి నోడకు వాలు నకు నెదురుగ స్థాపించుటయు క్రమమునున్నామనియు పట్టపు పరీక్షలలో కృతార్థులైనవారింబ్రచ్చి యిచ్చియున్న యుపవాసములతానున్న మహావాక్యములు కొన్ని వీనిపై చెప్పి-బడినవో దేశ సేవయే నులవీతిసారమని భావికాలపు హిందూవులకు తెలియుననియు, చిల్లి పట్టాభిషేకోత్సవమునకై మహారాజునుండి ప్రయాణమై వెళ్లినందు నేదాంత కా

స్త్రీశిష్యుణ్ణికొఱచు నొక సంతాన నిబంధన అంపరవియు నిట్టి పుత్ర వర్షితుని గౌరవాన్ని మొ మున్నును సభ జేరిమనియు మపవ్యసించిరి.

మూలత్యాగము యొక్క రూపములు.

1. ముష్టి :—ముష్టియనగా గుప్పిడి లేక పిడికిలి-పిడికిటితోనిచ్చు భావ్యము మొదలగు వస్తువులును, పిడికెను వరియుఁగూడ ముష్టియనఁబడును. సోమరిసోతులగు నన్ని వర్ణ మాలవారును అవయవస్ఫూర్తిగా, దేహపటిమ గలిగియును మిక్కిలిగ దీనికే వొడంబడుటచేత నీముష్టియనుత్యాగము మిక్కిలి సేదముగ నడుచుచున్నది. ఇందు నియోగిముష్టి, వెలముముష్టి యనునవి రెండు చిత్రగతులు గలవి. 'చింతజచ్చినను పులుసువానద' న్నుట్లు చింతముతో గుప్పెడు గింజ లిట్లురెమ్మని నియోగియును, లంపతా లేక భాసాతో 'ఓరి ఆగుప్పెకునేసెదరు ఎత్తుకొనిరా' అనివెలమదొరగారును, అజ్ఞార్థముగ నెరతురంట. వీరముష్టియను మఱియొక ముష్టికలదు అముష్టివాండ్రో వీరముష్టివాఁడు. వైశ్యుల నకుకొని జీవించురు. సారీలను, పంచాననమువారిని, కోమట్లను, బ్రాహ్మణులను, మాంసాదిగలను దేవించి బ్రతుకు కులములు గలవు.

2. భిక్ష :—(భిక్షుడు, విచ్చుడు, విచ్చు) యతులనగా సన్యాసులకిడు భోజన మొకకు భిక్షయందును. ముష్టివాండుకొందఱు ముష్టికిబడిలు 'విచ్చ మని యరచెదరు.'

3. మధుకరము :—మధుకర మనగా భిక్షునైనా లేక అనుగుకొనిన యన్నము పామరులు రాకుండు 'మాతోకాలము' అనియరచుచు బట్టెనుచొప్పున అన్న ముకు గుకొందురు. మధుననగా తేనె. తేనెనుజేయునదికాగాఁ దుప్పెదకు మధుకరమని పేరువచ్చినది. తుప్పెద యొక పుష్పమునుండి మఱియొక పుష్పమునుఁబోయి తేనెనుకూర్చు నట్లు తేనెకామ్రముల నభ్యసించు విశ్వాత్మ లింటింటిదిగి మధుకరములనె నాచారమున

గూర్తురు. కొండలు దృఢకరీరులు మారుగొంతుకు పెట్టుకొని దీనస్వరముతో తమరేని నిలెల్పుచు ఆన్మమడుగుకొందురు. కదలలేని కంటివాచు, రోగులు, వృద్ధులు కొండలు అగతికులై యుంచున్నారు.

4. సంభావన:—సమ్యక్ భావనతో నీయబడిన మూల్యము సంభావన - అట్లుభావింపఁబడు పండితులకు, కవులకు, భట్టుకవులకు, గాయకులకు పనివాసకులకు, పాఠాగీతులు మొదలగు వారికి ఈభావనభములందు నీయబడు గౌరవనూచకమగురొక్కము సంభావన. ఇప్పుడీ తెగలవారు దేశకాలపాత్ర తాదేజములచేత సన్నగిలుచున్నారు. గనుక సంభావన, కవిత్వర సంభావనలు రూపుమాపి వీడల సంకర్షణలు, వాతీయపాతకాలలు, కర్మకాలలు, వీడచాల రక్షకకాలలు, మొదలగువాని పంచాంగ్రిందనుపయోగింపబడుచున్నవి.

5. బహుమానము, బహుమతి, బహుమన్నించి యిబడినది బహుమానము. ఈభకార్యములందు నాకీకులకు, పండితులకు, వైద్యులకు, గురువులకునిచ్చు వస్త్రాభరణాదులును, పాతకాలా పరీక్షల యందుఁ గృతార్థిలగు విద్యార్థి విద్యార్థినీలకు నిచ్చు వస్త్రుత్రుస్తుకాభరణాదులు బహుమానములనబడు.

6. ఈవాడు:—ఈభవ రమానములందెచ్చు నాకర్ణకు మెహనకుగఁబనిఁజేయు మూలివార్డు, బిట్టోకులు' పడవకళాములు, బండివార్డు, పశువులగాపరులు, గుడ్డివువార్డు మొదలగువారికినిచ్చు నీవియానాము. హిందూమహమ్మదీయ రాజ్యకాలము లో శ్రోత్రియులకు భట్టులకు నీబడిన భోజనముగూడ ఈనామునము.

7. కట్టుములు:—ఈభావనభములందు బ్రత్యాపత్తిగ జదివించబడుమూల్యములు వస్త్రములు, అభరణములు మొదలగునవి కట్టుములు. అన్ని కలములలోను పెండ్లికొడుకులకుఁ గట్టుములేను హెచ్చిపోవుచున్నది. దేవతోగ్యము, సత్వీనర్తనము లోకవాస

న, కాశ్రువాసన, సద్యంతము, కుశాగ్రబుద్ధి మొదలగు సుగుణములు గలవాడెప్పుడును మోవ్వకొందును. లంచములు సుభావములన్నింత కాలమివియును సాగుచునేయుండును.

8. కుల-ము:—పేదలసంసారుల కన్యలను 10, 11, 12, 13, 14, 15 విండ్లనముచేంచి యొకనికొచ్చి పెండ్లిచేసి గృహభగం చేసినందుకుఁ బరిశిష్యము సాధారణముగ ధనరూపమున నొందుదురు. ఇదియొక కన్యాకుల-మందురు. ఇచ్చట దాతలు చేరములాడి ఇంత ధముచ్చినఁ గన్యల నిచ్చెదముమటచేత గన్యా విక్రయములు నింద పాలగుచు న్నారు. కాని ధనవంతులగు సంసారులలో చేరములాడక కన్యాదానము చేసిన వారను పయిగా పెండ్లికొడుకును నల్పాధికకట్టుము లిచ్చువారును గొందఱు కుల-లాభముకంటె ననేకరట్లు పలురీతులుగ లాభము నొందుచునే యున్నారు. ఇచ్చట అనసరము ప్రధానము. ఈయనసరము వలననేకదా వసుదేవుడు గాడిదకొక్క పట్టె నట. దృష్టాంతములు కాసింపం బనిలేదు. వీడసాదలున్నంతకాల మీ కన్యాకుల-ములు ఘటింపుచునేయుండును.

ధనవంతులగు ద్వితీయవివాహ పురుషులకు నీయోజన కన్యారత్నములే ముఖ్యాధారములు. ఇది యుండుటచేతనే ఇప్పుటి యతిశాల్య వివాహములు కొంతవరకు తగ్గిపోవుచున్నవి. రజస్వల కన్యాదానములుదినదినముపెచ్చి దేశమునకు దొడ్డ మేలుచేయుగాక.

9. మామూళ్లు:—బంట్రోకులకును, మొహరం, దసరా, మొదలగు పండుగలకు చుట్టకొను నాకర్షణకు, టపాబుట్టోకులకును, సాలీనాగా నిచ్చు దానములు మామూళ్లునగును.

10. బరాతములు:—బహిరంగార్థ రమ్యకళలకు, నాకర్షకు, బలధర్మము, రమకులకు. మునఁబు, పెత్తనదాన్లు, గరణములకు, సాలీనాగా నిప్పించు చొక్కాములు, బరాతములు. ఇవి ధూరూపకముగ నుండినయెడల నిమేబములందురు.

1.1. లంచములు:— ప్రతిఫలముంగారి కాపులనగ ప్రజలుదొంగఘటన నిర్బంధనము లేక మరి యితర రూపకమున సాక్షు లంచము. త్యాగములలో నీవిధము దొరతనమువారు నేరముగనెంచి దానికి నిర్వచనాదులేర్పర్చి క్షమకారణములుగనెంచి యిరావ్యా క్షమస్మృతిలోఁ జేర్చు.

“లంచములేనిమాట పుంజములేనిబట్ట చెల్లవు”, అనులాక్షోక్తిగలదు. ఇందువలన లంచముయొక్క-సత్తా లోకానుభవ పూర్వకమందెలియుము. త్యాగశబ్ద మహిమాచాలము ‘లంచమందుమాడదూరి ఒకానొకప్పుడు తిమ్మని పెమ్మనిగాను పెమ్మని తిమ్మనిగాను మార్చును. ఇంగుళనుభవమే ప్రమాణముగాని శేర్లెత్తనవసరములేదు శుల్క-ములు, లంచములు, కృతహారములో నవసరముంబట్టి మానజాలవు.

కృతహారములో కార్యసాధకులు నాలుగుపాయములు బనాయించుదు. అవి పామరు, దానము, భేదము, దండము, అవి నాలుగు. ఇందురెండవది దానముననది. ఈదానము తగ్గిందము వివరించు 14 వ త్యాగమాటమగు దానకర్మక లోచేరదు. ఇనొక విధమైనత్యాగమని కొందరితాత్పర్యము. (పాలిటిక్స్ Politics) అను అర్థకాస్త్రప్రకారము రాజులు రాజ్యసంపాదనముకై గాని తదితర తాకులకై గాని యొకరితోనొకరు పోరాడునపుడు అతసురముంబట్టి సరిధిచేసికొందురు. అందులో ఇచ్చిపుచ్చుకోవడము తటస్థింతునపుడా యీగినిదానమందురు. ఇదిలోకానుభవముగల మాతడువరులకు శులభముగానే నిశ్చయగును.

ఇట్టి త్యాగహారకోపాయములగు పామ, దాన, భేద, దండములుగాక, 1 మామ, 2 ఉపేక్ష, 3 ఇంద్రజాలము అను మూటిరికేప్పి కొందఱుపండితులు సప్తోపాయములందురు. మఱియును కామకాస్త్రజ్ఞులయొన్నికప్రకారము ఉపాయములు ఆఱు:— పామము, దానము, భేదము, నతి, ఉపేక్ష, రసాంతము, అనునవి. దానరూపము లిట్లు

వివిధమాలయ్యను త్యాగగుణమును గ్రహించుచు నేయుండును. తద్వారా కీర్తినివ్యాపిగా పేరేయును.

12 కానుకలు:—సామంతరాజులు రారాజులకును, ప్రజలు ప్రభావకులకు పట్టము గట్టు వేరలందును దసరా మొదలగు సుత్సవములందును నిచ్చునీవులు కానుకలులేక జరులందురు. ఈకానుకల పద్ధతి 12 దిశంబరు 1911 జనవరిలో ఢిల్లీ చార్పాయ్ సమయమున విషేధింపబడెను.

13. అక్షయపాత్ర:—ఇది వైష్ణవారామలోఁ బుట్టినవనము- వారిలో సవ్యాసులు 5 ఇండ్లకడ తిరిపె మెత్తుదురు. వారికి విచ్చమిమపాత్ర తరిగిపోక వియ్యముతో నిండియుండునని వాదనమృకము. అందుచే నాపాత్రకు నక్షయపాత్రయన క్షయముకాని పాత్రయని యాపేరువచ్చెను. కాబట్టి ముప్పకీబడులు అక్షయపాత్ర యని వైష్ణవులు, స్వార్థులును యనుగులొందురు.

14 దానము (కుదార్థ-దానముచ్చుట) ఇదిత్యాగకర్తవ్యమునలె. వైవిధ్యమింపి. యీవులకు సామాన్యపదమైనది “దానము”, దానపత్రికదానము చటకర్తలలో కర్మలుగా వాఱచింతుదురు. పర్వదినములందును, యాగాదికర్మలయందును, వైమిత్తికములయందును; క్షేత్రములయందును సంకల్పపూర్వకముగ గంభీరవాక్కులతో దంతులు మువ్వి, రజక, ఫల, భాగ్య, కన్య, భూ, సామగ్గాదుదానములు చేయుదురు. ఇది దశలేక పాదకమునా దానములుగ పరిగణింపబడును. ఇట్టిత్యాగములతో దానమునిచ్చువానికి “దాత”, దానము పట్టు వానికి “పరిగ్రహీత” యందురు. తక్కిన యీవులకు నింత క్రత్యాగపత్రిక యిక్కడ లేదు. ఒక డబ్బు, అదా, ఒక ఫలము ఒక వస్తువు నొక యూరిక నిచ్చినయొక యు పుచ్చుకొనును. మంచెడునూవులు మీరు సంకల్పవిధానముగ ‘తిలదానం కుంభముకాని నుంట్రివ తోమము’ యని సంస్కృత వాక్యము

అంతః జనియియ్యునోయన పాధారణముగఁ బండితుఁడయిన శ్రోత్రియ బ్రాహ్మణుఁ
డట్టి తిలదానమును గ్రహింపడు. మనదేశమున దాతచేసినపాపములు దానముతోఁగూ
డ 'హో' యజమాన్యకంపాప మన్న మాశ్రిత్య తిష్ఠతి. తదన్నం నాసిగ్మస్థాయా త్సా
న్వైజంతగత్తసి, అని చెప్పినప్రకారముదానము పట్టిన వాండ్రు యజమానుని పా
పముకొంత చుట్టుకొనునను నుప్పుకలదు. ఈపట్టింపుచేతనే లంకములు తీసికొనువారి
యిండ్లయందును మోసము, దగా, తప్పుడుపాత్వము, దొంగతనము, దోసిడిమాలముగ
నార్పించువారి యిండ్లయందును, దుర్దానములు పట్టెడు, దురాన్నములు తినెడు వారిండ్ల
యందును భక్తితో నిలచినను ప్రాణాలు పోవుచున్నను కొందఱుకిప్పులు భుజియింపదు.
యచించియైనను శ్రోత్రియుని యన్నము తినుట కుక్తిపాపమనియు నది దొరకనత్ర డు
దకపాపము వల్ల నైన బ్రాహ్మణు రక్షించుకొనవలసినదనియు వారి యభిప్రాయము. ఇందుకు
లక్షణము:—

శ్లో॥ యావయేచ్ఛోత్రియస్యాన్నం తదభావోబంధితే॥

15. దక్షిణ:—దానములతో నీయబడు లోకమును దక్షిణయందురు. దాన
మునుట్లువానికి దాతమండి సంక్రమించిన దోషమును దొలగించు సమర్థతాత గలుగు
టకుగాను దక్షిణయనుచున్నదని కొందరి తాత్పర్యము. దక్షత యనగ సమర్థతాత.
“దానపాద్ధ్యత్యాధకం దక్షిణ దానం కుభ్యమహం సంప్రదేతమమ” అనిచెప్పవలె
కారణమిదియై. దానమునుబట్టివేడిచేతొలగించుటకు సమర్థతాత నిచ్చునదికాగా దక్షిణ
అయినదని కొందరి మతము.

16. మూల:—భరతఖండవాసుల భర్తృకార్యములలో సత్తసంతానములుగలవ్వు:—

శ్లో॥ తపాగంధనవిక్షేపం బ్రహ్మ పాప్యం కివాలయం

అరాదుకృతి కూపాశ్చ ఇతి సుతాన స ప్రకంఠి దీని తాత్పర్యము:—

1. చెరువు ప్రతిష్ఠించుట. 2. ధనమును పోలిపెట్టుట. 3. బ్రాహ్మణాగ్రహణ నిర్మాణము, 4. దేవాలయ స్థాపనము, 5. కుమారిపూజ, 6 కృతినందుట, కృతినెచ్చుట, 7 కూపనిర్మాణము. ఇందు కుమారిపూజనకు ఫలభరితములగు మూడి, కుంభ, మొదలగు తోటలు పెంచి ఫలము ధర్మము చేయుట. తోట పెరిగి ప్రభవమున ఫలభరితముగు నపుడు తొలిపండ్లు బ్రాహ్మణులు, సత్వరులు, భుజింపకగాని యజమానులు భుజింపరు. కాణట్టి భూమ్యుఖము కాగా దానిని బ్రాహ్మణులకు చూరవిడువరు. అనగా యథేచ్ఛగ వారవార మెయలగ ఫలములను మోసికొని పోనిచ్చెదరు. ఈపనికి 'చూరవిడుచుట' యనివాడుదురు 'చూర' శబ్దము, 'చార్యము' చారిత్రము నుండి పుట్టిన పదమైనను, దేశ వివాదాదుల వల్ల యిచట చార్యముకాదు. నుంచిపనియే.

17. ఉపాదానము:—ఉపపాండవులు, ఉపాఖ్యానము, ఉపవిభక్తి యన్నట్లును అంగీకారభాషలో "లా" కు "చైలా" యన్నట్లును దానమును ఉపదానము గలదు. కొందఱు యాచకులు లేక ముష్టివార్డు ఉపాదానముని యరకురు. దీనికి విరుద్ధమని యర్థము.

18. యాయావరము:— (దీనిరదృశ్యము అభివారము) ఈవరము ధాన్యము యాచించెడు వారికి కెల్లును. అయితే విచ్చగార్డులలో కొందఱు బ్రాహ్మణులు తమ యజ్ఞమును చెలువుటకు 'వ్యాయవరము' నియరకురు. ఈగ్రామ్యులకును కొందఱు సామాన్యులు పేరేనగ విడువారములపైని యెనిమిదవ వారమును కెల్లునందురు. (యా త్వాయాత్వాప్యజీతయతి యాయావరము) కితారామ్యాఖ్యానము, రామచంద్రస్వహాయం తొలివాడుదేవ, తిరువళికు లేకరణం మొదలగువాళ్ళకులకు వానిలానున్న పరమార్థమునె యంగక ముష్టిచేయుదు. విచ్చకుపెట్టుడు అనుమాటలకు ప్రతిపదములుగ భావించి యుంటుంటిరుగుకు కొందఱు పాచుక సోమితి చేసే స్మార్తులును, వైష్ణవులును వాకొను

చున్నారు. వీరు కొందఱు తిథి, వారము, వర్షము మూరము చెప్పవచ్చు కొందఱు పంచాంగముయొక్క అంగములె యెరుంగదు కాబట్టి నక్షత్ర, యోగ, కరణములు చెప్పలేరు.

19. గూఢచార్యము లేక చిత్రాదిచిత్రాగణుల ద్రవ్యావహరణము:—కాస్తూరునముతో వారించుట, భారవిడుదుట, బట్టతో ముగించి లేక చెయ్యతో మూసికొనిపోవుట, తక్కిదియొక్క-తట్టకు దిగబడునట్లు సరకు విసరివేయుట, చెట్టు-పట్టికొలుదుట అది మిగిల్చుట, నిండురాగిమీద కొలపారతో సరకు త్రోసివేయుట, పిచ్చపడికట్టు, పిచ్చకొలపారలుపయోగించుట ద చెప్పెత్తు అనగ 1½రూపాయ లేక నొకకులము ఆరుచిన్నములయొక్కపదిభుగ ఇప్పటి కొత్తరూపాయతోగాని అధికాకాకాసుతోగాని కిరాణాసరకులు కూచి కోట్లకొలది నిరక్షురులను పాక్షురులను మోసముచేయుట గూఢచార్యమనందగు ఇది కొందఱువంటకాగ్రహణులు, కొట్టుమీద పెత్తనముచేయు గుమాస్తాలు, కేరీలమీద నుండుదొంగఘట్టులు, తోటమాలీలు, కూచెడు కొలిచెడు వరకాకులు, చిల్లరడుకాణదాలుకా, పాశ్చాత్య వేషముచేయు రాయితులు, సంకలలో సరకులు కూచెడు కొలిచెడు వరకాకులు సామాన్యముగ నీగూఢచార్యమునందు నేర్పరులయ్యున్నారు. కొలిచెడు, కూచెడు, లెక్కించెడు వరకాకుల దుష్ప్రవర్తనవిషయమై వాడుకలో నున్న శ్లోకము:—

హో! మానేవకించిత్తు లయాభకించిత్ మానేవకించిత్తు-లపాచకించిత్.

కించిత్కకించిత్కపారవ్యవేషం కిచ్చిమానా ప్రియేషచారా||

దీనికీ చార్యర్యము—కొలుదుటలో కొంచెము, కూచుటలోకొంత, మానము చేరమణికొంత, కలహముచేత నిడకొంత, అతేషము కొంచెము కొంచెము చొప్పున వరకాకులు వాణిజ్యర్యు కాబట్టి యిట్టివణికాలకంటె మించినచోరులులేరు. పాశ్చాత్య వేషముచేయు రంజితులవిషయము కాబట్టి గూఢచార్య గూఢచార్యము.

ఖలేపాదంత్వశోపాదం పాదంపర్యటయేవచ |

లంబోదరగణేశాయ (పారాంతరము)

పోతరాజగణేశాయ సర్వంహరితి సింగనా

కళ్యణులో నాల్గవంతును, గడ్డిలో నాల్గవంతును, పోతరాజునకు పాతిక వంతును, గణపతి కిక్కినాకపాతికయు నీచోప్పన పాలు అంబారముల పంట యంతయును సింగవయసురయకు వారింపెను.

20. చందాలు:—ఈవిషయమై పండితులు, పాదురలు, సుప్రసాదాధి పతులు, జమీందారులు, జాగీరుదారులు, రాయకులు, వర్తకులు, సామంతులు, కర్షకాదులు, ఉద్యోగములు, వైద్యులు, వకేత్యు మొదలగు ధనికులు గౌరవార్థముగను, స్వపరలాభార్థముగను కొందరు ముఖ్యముగ పరమార్థముగను కొందరు చల్లచల్లగ దివాలాపాచ్చులగు వాడును నీత్యాగమొనర్చుచున్నారు.

21 లాటరీ:—చందలు, వేలు, లక్షలకొలది ధనము దొరకుము పేరాసతో నీ మోస్తరు ఛాన్సు, లాటరీక నేబు అనగా తల్పవారముమ్మి 1-2-3-4-5-10 రాష్ట్రముల చొ॥ లాటరీ చందాలువేయుదురు. ఒక్కొక్కడు పేరుధలమున్న భవచేత ముగ్గురునలుగురి పేళ్ళతో వేయించుటయు గలదు. చాలమంది యేడ్వగ నూటికి కోటికి నొక్కడు సంతోషించునీమార్గము కొందఱి నవనాగరికులకు తగిన పని గన్పట్టుచున్నది. నూత్నులు స్థితో విచారింపగనిట్టి (speculation) కోధా యొకవిధమైన క్రాంతిమనదగియున్నది ఇట్టివానిని వ్యసనమని కొందరు పండితులు తలచెదరు.

22. రుణము:—రుణదాతయను వాడుకనుబట్టి యిదియుంగూడ త్యాగములో పేర్పరిగిన విషయమేయినది. రుణములు తెచ్చుకొని పెండ్లిండ్లు చేసికొనినవారెందరో నిదానింపుడు. రుణప్రతిగోసీత తీర్చినను తీర్చకపోయినను వానినొకయంటివానిగఁ జేసికొనదో

యను సంకుప్తి రుణదాతపాండును. రుణదాతయే వ్యవహారిషయమయినను కొంతమట్టుకు పరమార్థవిషయమయినాడ చేరియుండును.

రుణము చేబడుల్పనియు స్థిరచరముల కుడువబడుల్పనియు ద్వివిధము. రుణస్థు లందఱిలో రుణము సంపూర్తిగగాని అసంపూర్తిగగాని తీర్చలేని వారు కొందఱుండురు. ఇందు కాలదోషవిధి పాలకు లేర్పరుడుటచేత సదరు దాతపరిగ్రహీతులు వాదిప్రతివాదులై కోర్టుకుంబోదురు. ఇక్కాలమందు దేశసంపద లభివృద్ధి జెందుటచేతను విద్యాబుద్ధులు ప్రాబల్యమొందుటచేతను (Litigation) దావాలు హెచ్చిపోవుచున్నవి. ప్రజాభివృద్ధి యయనకొలది వ్యాజ్యములసంఖ్య హెచ్చి స్కూలుకాజాలు, పెద్ద కాజాలు, భూవ్యాజ్యములు, వారసత్వదావాలు, సమ్మేరిదావాలు మొదలగు బాపకులుకూడ హెచ్చి వ్యాయస్థానములు (విలేజ్ మనసఫు, సబ్బు, కినిలు, హైకోర్టులనుపేరిట) ప్రబలినవి. ఇన్ని కోర్టులను కల్పించుటకును పెంచుటకును రుణస్థులు రుణదాతలే కారకులు, అధారులు. ఇంతియకాదు వీరు వ్యాయతీర్చరులకు వ్యాయవాదులకేగాక వ్యాయ కాశ్రమములు (Acts, Codes, Rule) నిర్మాణమచేయు చట్టనిర్మాణములకు మిక్కిలిగ పనిపెట్టుచున్నారు. ఇట్టివ్యవహారై భవమును వర్ణించుటకు పెద్దగ్రంథములుపట్టును. కాని ఇట్టిత్సాగరితి వర్ణన విడిచిండుచున్నాను.

మూలత్యాగఫలితాధికారము.

క్రిందరూకుద్దితోడయు మేలు, వ్యాయము, దానము, సుకృతము ధర్మమననచ్చును. పైన వివరించిన వివిధరీతుల త్యాగమునా, ధర్మమున జేరును. దాన ధర్మములలో పారపాటున నపాత్రవినియోగము మొదలగు లోపములు దలబ్బించినంతమాత్రముచే భినిఘనతకు కళంకమురాదు.

యతోధర్మస్తతో జయం' ఎచ్చట ధర్మముండునో యెచట సర్వోత్కృష్టతయొందును.

‘శ్యాగానుపారణిక్తిః’ త్యాగము ననుసరించి కీర్తిప్రకాశించును. అన్నట్లు భారతీయుల త్యాగమునుబట్టియును హైందవములగు పశు పాషాణ పాదపము లిచ్చ సంపత్తునుబట్టియును దాన ధర్మములలోను, భూతదయలోను, భరతఖండము లోన మూడన్న యితరదేశములకు గన్నాకై యున్నది.

ప్రస్తుతశ్యాగా లెక్కలను బట్టియు మనదేశపు యెగుమతి దిగుమతి బూతాదు (Food stuffs and grains) సరకుల లెక్కలనుబట్టియు నాటునవచ్చు పోవురస్తు లో బూతాదుసరకులను బట్టియు నన్నములేక జీవనార్థము భరతఖండము నాశ్రయించు కున్న పరదేశవాసుల సంఖ్యనుబట్టియు అన్నమునకై యితరదేశముల నాశ్రయించుకొని యున్న భారతీయులసంఖ్యనుబట్టియు నితరదేశములకు మనదేశమిచ్చునగుమతివలనబట్టియు మనకు నితరదేశములిచ్చు సరకులవలనబట్టియు మనదేశ సంపత్తియొక్క అధికతనము తెలిసి కొనగలము. అనగ మనదేశమే కాలక్రమమున పాచ్చగ నితరదేశములకు నిచ్చుచున్నది ఇందుకు ప్రత్యక్ష నిదర్శనము:—

అన 1909 సం॥	మనయెగుమతులవలన	194 కోట్లు	దిగుమతులవలన	160 కోట్లు
1910 సం॥	,,	రు 217 కోట్లు	,,	రు 173 కోట్లు
1911 సం॥	,,	రు 230 కోట్లు	,,	రు 197 కోట్లు

(కృష్ణాపత్రిక Vol 11 No. 14 ది 8 మే 1912 చూడండి)

‘అమృత’ ‘అయ్యా’ అనిదేవిరించి యడుగుట యెంతకష్టమో, యెంతసీదమో లేదనుటయు నంతకష్టమే ఈరెండును అష్టకష్టములలోని కష్టములు ఇందుకు—

శ్లో॥ దాసత్వంచ దర్శిదంచ దారాహీనం స్వయంకృషి॥

దేహినాన్తి రణంపంథా అష్టకష్టాప్రకీర్తితా॥

1 నేన, 2 నేనరము, 3 భార్యనియోగము, 4 స్వంతసేవ్యము, 5 అనుకూలము, 6 అదీనినలేదనుట, 7 రణమునుట, 8 నిరంతరప్రయాణములు. ఇవి యద్యత్ప్రకారము. మతీయు దేహియనగ ఇచ్చు, పెట్టాము, అని చెయివాచి యడుగనివాడును అట్లదీనిన పక్షుడు లేదన కిచ్చువాడును, త్రికరణయా సత్యము పలుకువాడును, రణమందు మడచు ద్రిప్పనివాడును, పారువనంతు డగుమహాపురుషుడనియు, అట్టివారింగన్న తల్లియొకని. ఆ మెయే యద్యత్ప్రకారాలనియు వినుచున్నాము. ఇందుకు పద్యము:—

ఉ॥ నోచినతల్లికి న్నుహి తమాభవుడొక్కఁడె చాలు మేటి చే
జాచనివాడు నేతోకఁడు జాచిన లేదన కిచ్చువాడు నో
రాచి నిజంబెకాని పలుకాడనివాడు రణంబులోన మై
దాచనివాడు భద్రగిరి దాళరథి కరుణాపయోనిధి॥

పునఃజన్మయందు నమ్మకముగలిగిన నవనాగరికులీ వ్యాసముం జదివినపుడీ విషయమున:—

శ్లో॥ అదాదదోషేణ భవేద్దరిద్యః॥ దరిద్రదోషేణ కరోతిపాపం
పాపాదవశ్యం నరకప్రయాతి॥ పునదరిద్రీ పునరేవపాపి॥

అను శ్లోకమునుబట్టి పూర్వజన్మమందు బెట్టనివానికి నీజన్మమందు పుట్టక దరి దుగ్రిడగు కదా? దారిద్ర్యమువలన పాపకర్మలు చేయును కదా? అట్టి పాపమువలన నరకప్రాప్తియే కదా? ఇట్టిజీవికి దంపులేక జన్మజన్మములందు దరిదుగ్రిడై పుట్టుట, పాపి యైకప్పుట తప్ప నేరగతి లేదుగదా? ఇందువలన బూర్వజన్మమున పెట్టట యనునది సంభవింపవలెనా లేదా? అటుల పెట్టుటకు కలిసి యుండినవా పెట్టును. కాబట్టి కలిసి కన్ప ముగఁబెట్లు? తీసి యిట్టి దుగ్గతిలోఁగండి తప్పించుకొని యుత్తమ

జన్మ కెంది క్రమముగా గొప్పపదవి నొందుట యెట్లు? అను ప్రశ్నలు వేయగలరు.
అందుకు సమాధానము:—

(ఈ సమాధానము దీక్షుడుగ వివరించితిని గనుక విసుక్తుడెందక విని వివరింపును.)

ఈ విశ్వమును బ్రహ్మశక్తి యను నొకమహాశక్తి హేతువైయున్నది. ఇది చచ్చి చందికాన్యాయమున బ్రహ్మ మేకాని వేరొకటికాదు. సంకోచావస్థ (involution) అనగా అవ్యక్తమందు నివృత్తియం దచలమై అంతర్దుఖమై బ్రహ్మ మేకాని వేరుకాదు. వికాసావస్థ (వ్యక్తిత-ప్రకృతి) (Evolution) యందు విశ్వ మయి పరిణమించును. అవ్యక్తమహదహంకారాది రూపకమై యుండును. ఈ మహాశక్తిఁ దిగ్గుణాత్మిక యని వేరు. త్రిగుణములు సర్వ రజ సత్తమస్సులు. వీని మిశ్రమాచేత నూరికారము, గంధకము, స్పృశకః, విడివలన వందలవేల విధములు గల బాహ్యసంచా రుయింట్లు బ్రహ్మది జీవకోట్లు భేదగుణములు గలవారగుదురు.

ఈజీవు లొకేపని చేయనపుడు ఎట్టిభేదగతుల పాలగుచున్నారో చూడుడు:—
మోక్షకులు ఏ, బి, పీ లనువారు ముగ్గురు వరుసగా నొక్కొక్కరుగ మూడుదిశములు బహిరునకు కూరలన్ని ర్తము పంపిరినుకొనుడు:—

మొదటిదివమందు ఏ అనువాడు దారేపోవుడుఁ బ్రక్కను నిడించుచున్న కుక్కను చూచియు దాసీనభావముతో దన పనిమీదబోయి దానిని నిర్వర్తించును.

రెండవదివమందు బి అనువాడు నిడించుచున్న నిన్నటి కుక్కనేచూచి కాట్ల కుక్కయని సందేహించి యాచారంబోవక మారుత్రోవంబోయెను. అలస్య మమృతం బిషమన్నట్టా దినమందు వలయుకొన్ని కూరలు లభింపకపోవుటయును, రక్కెను పా చ్చునెలకు దొడ్డుకూయును, భుజించెను. అందుచే యజమాని వానిని మఱియొక నీకత్తు పనిలో పెట్టెను.

మూడవదినమున 'సీ' యనువాఁ డాచారి నే కూరలకుంబోవుచు నిదింపుచున్న న దర కుక్క-నుకాచి యది కరచునను భయముచేత దానినొలగింపవలయునని దానిమీఁది రాయరువైనను. అది మర్నప్థానమందుఁ దగిలి యాకాట్లకుక్క- యదరి పెదరి కోపావేశ మున వానిం దరిమి కాలిం గఱచెను. కాటు లోతుగ దిగుటచేతను, పరుగిడుటలో తన బట్ట ముడివిడి కూరలకిచ్చిన రూకలు జారిపోవుటయేగాక కాలికిఁగూడ బెబ్బతగిలి గా యమామెను. సీ, యి ట్లాత్మ యాధిలోను, భౌతికయాధిలోను ద్రవ్యసప్తమనొంది కూ రలులేక యజమానియింటికిఁ బోయియా వృత్తాంతముం జెప్పి యా యాకస్మికము వలన దటస్థించినవాధకయి 2, 3, వారములు మంచముంబట్టి పిరిగి కాలుక్రిందఁ బెట్టంగలిగెను. ఇట్టి తొందరబాటుగల నాఖరనర్థములకు మూలమని యజమానుడెంచి వాని నాఫీరిలోనుం డి తప్పించెను.

ఇట్లు కూరలు తెచ్చుటలో ఏ, బి, సి, లను ముగ్గురు మూడువిధములగు ఫలముల నొందిరి. ఇంతయేల పాశ్చాత్యులనగ పోర్చుగలు, హాలండు, ఫ్రాన్సు, ఇంగ్లాండు దేశ సంఘములవారు తూరుపునకువచ్చి యెట్టిఫలముల నొందుచున్నారో చూడుఁడు.

వివిధజీవుల గతులిట్లు పలువ్రోవలయియుండును. జీవులెంత బీద దశలో నున్న ను గూముచేతను, కర్మచేతను, ఇహమందె సంపన్నులు నగుదురు. దర్మిద్రులునగుదురు.

ఇట్టి స్వగుణ స్వకమకాలచేతనే కలిమిలేములు, కుఖిదుఃఖములు తటస్థ మగును. వానితోడనే పుణ్యపాపము లతిశయించును. వానితోడనే గ్రమంబుగ నుత్తమాధమ జన్మంబులు చేతురును. బీదవానికి దానధర్మములు పరోపకారములు సలుపుటకు ధనములేక పాపకాశము లేదన వలదు. బారిం బోవు చుండ నొక గ్రుడ్డివాఁ డసహాయుడై కట్టితో రదుము కాని పోవుచు దారిఁ జూపుఁ డయ్యా యని యడుగు నపుడు కానికి బాలియాసి గమ్యస్థానమున బ్రవేశపెట్టుట తప్పదుదారిపట్టి నప్పుడు బా

టసారులకు సుయైన త్రోవకాపుట దుఃఖపడికులకు, జమలకు, కర్తవ్యముతో చనివారికి, సద్బోధనలచేత నుపశమనము గలుగజేయుట, తెలివి తక్కువతో పనులు నడుపు వారికి, కష్టము, నష్టము, హానిలేకుండ నుద్బోధించుట సోమ్యుతనముచేత పేదపడినవారికి బ్రతుకు తెచ్చులుకాపుట. నిర్వాహిపారులకు వ్యాపారము గల్పించుట మొదలగు సత్కార్యములు త్యాగమునజేరుదున్నవి. ఇట్టిపనులుజేయువారును త్యాగులె. త్యాగమునకు ధనమొకసాధనమైనను ధనమే ముఖ్యధారముకాదు తనకాలము, తనదేశము, మనోబలములు, తన యవ్వనము, తనయువదేశములు, సలహాలు, తనకన్నులు, కాలుపేకులు, తనమాటలు, తనకేకలు, తనకూకలు, సైగలు మహోపకారములగు త్యాగసాధనములగును. ఒకప్పుడు చెడ్డపనియుగూడ వివేకముతోను, జ్ఞానముతోను నెరవేర్చబడు నపుడు ప్రాణదానమునకు సాధనమగును.

ఈవిషయమై యొకకథకలము:—ఇదిచేంబున్న మెరల్క్లాసు పుస్తకములో నొక కథాసంగ్రహము:—

ఒకానొక గొప్ప చిత్రకారుడొక దివ్యమందిరములోనున్న లోపలి భాగమును ముస్తాబుచేయుటలో దానిఘనండు పరిశీలించుటకై వెనుకవెనుకకు నడచి దానిని కాచుచుఁబోవుచుండెను. అనుందిరముయొక్క (Terrace) దాదాపు కట్కటాలు లేమింకే పి యచిత్రకారుఁడు ఇంకొక అడుగు వెనుకకువేసిన క్రిందికి రాలిపడి ధనిపోవునంత చేరువలోనికివచ్చెను. అల్పి దృష్టియంతయు చిత్రించిన ప్రతిమమీఁదనె నిలిచియుండెను. రెప్పపాటులేక తడకదృష్టితో నడుగిడువాఁడు ఇంకొక అంగలో మృత్యునోటబడవలసినదె. ఇట్టి దుర్మరణమును వీక్షించి యుపాయాంతరము తోచక యాల్పిచంతమన్న యారనిసేవకుఁడు చిక్కిని మంతెనురంగును అచిత్రరూపమీఁద విసిరేయఁగ దాని రూపుచెడి వానిలక్ష్యము విఘటనొందించెను. ఛటాల్సన కోపావేశుడై ముందున్న యానాఖరుం గొట్టుటకు తక్కిమెను.

దీనికి హేతువు విచారించదగిన కాంతస్వాంతకుడయి హేతువు నెఱింగినపుడు తిలకముకాలమరణముం దస్పించిన యానాఖరును తప్పప్రాణదాతగ నెఱింగెను. అనేకమని తెలివివేటలు, అతనియుపకారము ఇంతింతయని యెన్నుతరము గాదు.

ఇందుచేతనే అరిష్టానిష్టకష్టములు తటస్థించునపుడు సాధువులు, భక్తులు, జ్ఞానులు, వానినట్లుగఁ దలంపరు. ఒకయరిష్ట మొదవునపుడు దానిని దురదృష్టచిహ్నముగ గణించరు. దానికంటె శతమడుంగుల యరిష్టము దస్పించుటకయి యప్పటికే దటస్థించిన సాధనాంతరముగ దానిం భావించురు. “యద్భావం తద్భవతి” యను వచనముప్రకారము ప్రతిసంగతి మేలేయని తలంచువానికి మేలేనేకురును. ఇందుకు అర్థము:—

‘హ్లా! యద్భక్తభావనా యత్ర సిద్ధిర్భవతుతాదృశి’

కొంచు భక్త్యుమేజయము’ ‘కొంచుముందుకెల్ల గొడువుగాదు’ అను వాక్యముల యందలి రహస్యమెరింగిన ఘటికులు స్వార్థపరిత్యాగమునకు వెనుకదీయరు. ఒక నూతన పాతకాలాపాధ్యాయునికి మంచిపేరు రాకపోవుటకు చింతించి కర్తవ్యమును స్ఫురింపక తన స్నేహితుండగు నొక యోధవరునికి సలహానిమిత్తమై జబ్బువాసి పంపెను. ఆ యోధుండు పాలనాశక్తియందును లోకానుభవమునందును ప్రవీణుడుగాన.

“The less you claim The more you will have”

ఎంతకన్నీ-కోరు నంతయెక్కువగుఫలములులేకును నవనిజుండదు

అను మంత్రోక్తినేకముంజేసి సదుత్తరముంబంపెను. దాని యర్థముగ్రహించి యాయాపాధ్యాయుడు కృతకృత్యుడాయెను.

ఇందుకి నొక దృష్టాంతరము:—

రోంసామోక్త్య మహాయోగములలో ఆప్తవియన్ మొదలగు ఘటికలు రాజ్యభారము వహించినపుడు పాత మేజిస్ట్రేటుగు ప్లాంకమ్మును వట్టుకొని పంపుటకు నుత్తరపులు పాదరక్షాగా నాతడు పరారయ్యెను. అతని బానిసనాకర్లను రాజభటులుపట్టి నీయొడయుండెచ్చటనుండునో చెప్పవచ్చు పట్టిపల్లార్చెనమని నెలలపెట్టుచుండిరి. అట్లు బాధించినను తమ యజమానుడు దాగియుండు తావుంజెప్పరునిది. మరింతవంతులపెట్టుటెరింగి యావిశ్వాసపాతునిగు తనపాతనాకర్లం గోలుపోవుటకంటె తానెసమయుట సముచితమని కృతనిశ్చయించి తనయజ్ఞులనుండి నెడలినచ్చి తనగులాముల చిత్రనధను వచ్చించుటకై వారిపైనుండు దొరతనమువారి కత్తిసరుకులకు నడ్డంబాయెను. ఆ హాహా! ఎమిదింత ప్రభుసేవకపరస్పరశ్రేయ విశ్వాసాధిలాష !!! కనుడు చదువరులారా!

‘స్వదత్తాద్యగుణాత్మగంధతానుపాలనం’

అను మహావచన ప్రకారమాప్తాంకం యొక్క- యా దార్యమును విరోధి యధికార బృందము కఠిగి వైషమ్యము త్యజించి యాసేవకుల యాపన్నివారణచేయుట యేగాక యాప్లాంకమ్మును సైతముమన్నించిరి. (చేరి. మో. క్లా. బుక్సు). ఈకథఃస్వాధ్యక్షత త్యాగమునకేగాక ప్రభుసేవకా పరస్పరాను రాగమునకుండు దృష్టాంతమైవిలసిల్లును. ఇట్లు త్యాగము, స్వాధ్యక్షత త్యాగము జగత్ప్రియమందును విలసిల్లుచు నివామనం దేగాక పరమందును ద్విగుణ త్రిగుణముగను కోటిగుణముగను బ్రకాశించును. ఈ విషయమున ద్వాపరమందు శ్రీకృష్ణభగవానులు తనకు నొకదశముగాని పుష్పముగాని ఫలముగాని యుదకముగాని భక్తితో నుమర్పించినయెడల పీఠితో నాలింతు నని.

శ్లో॥ పశ్రం పుష్పం ఫలం తోయం । యోగే భక్త్యా ప్రియకృతి
తదహం భక్త్యుపహృత । మత్నామి ప్రియతాత్మను.

ఇందుకు నిదర్శకముగ శ్రీకృష్ణాయోగమందు భగవంతుడు శ్రీరామ రూపము యొందినపుడు కలియకు నవపక్షప్రీతి శ్రీరామయూతి- చనవాసములలో నొకదినము పండుగవీతి

అతడు వస్తుమలకు ఫలాదులు రుచియింపకుండునో యను భయముచేత తాను రుచిచూచి
 దూరించిన ఫలాదులనే యిచ్చి భక్షిచే నేవించెను. ఇట్లు శ్రీమతిశయభార్యక
 త్యాగమువలన శబరికి ముక్తిగలిగెను.

త్యాగమునకు శ్రీమయోగాని వస్తువువిలువ దేశకాలములు మొదలగు సంగతులతో
 పునః శ్రీ లేదనుటకు దృష్టాంతరము:— పాల్వక రాజౌకడు దేశసంచారము చేయుచుం
 డగ నకాత్తుగ దర్శించిన యొకపల్లెటూరికాపు సుభయముతోను భక్షితోను తనరాజుకు
 చెంతనున్న యేటి ప్రవాహోదకము దోసెడు తెచ్చి తాగిండుని యడిగెను. ఆ కానుక
 యొక్క విరసత్వమునకు చిరునవ్వువచ్చి తనకృతజ్ఞతను సూచింపుచూ, రాజు ఆదియను
 నొకవిధమైన గౌరమున బోధించుననెను. ఆ రయకు చూపులకు పల్లెటూరుమోటు
 అయినప్పటికిని వానిమనస్సు పెద్ద ఘనుని మనస్సు యుండవలెను.

వేయేల వెంజమిన్ ఫ్రాంకింగ్ కొవ్వనత్తుల వరకాకుని కొడుకు, వానిస్వయంకృషి
 చేతను స్వసహాయముచేతను చిట్టచివరకు ఆమెకాలాని తన బోధన ప్రభువుయొక్క
 రాజ్యమునకును ఫ్రాన్సు రాజ్యమునకును రాయబారియై కీర్తికేళుడాయెను.

మఱియొక వద్రొంగుడు క్షురగ్రామవాసు ఓవ్వునకవుంటిలో వెంచిమేజిస్ట్రీను
 కోటుకావారితాలాకు వెంచికి చిత్రికనుల్లితో పద పదెమారులు తోముచుండెను.
 ఏమి యిట్లు చాదస్తముగా పట్టినదె పట్టుచున్నావనియడిగితె యీ సీటుమీద మెక్లెయ్య
 గారు మేజిస్ట్రీలై అధిష్టించి అధికారము చెలాయించే రోజులలో నాయనకు నీసీటు
 వత్తదా? కాబట్టి యిప్పుడె చక్కగా సాఫ్తచేయుచున్నావనగా విన్నవారందరు మేళ
 వడిసి నవ్వుసాగిరి. కాలక్రమమునయతనికర్థ, పాటు, యోగ్యత, మర్యాద, దయాంశః
 కరణవలన ధనికుడై స్వతంతుడాయెను. అతని యోగ్యవ్రతతన, యైశ్వర్యము, యా
 వెంబివిశ్రాంతకూర్పుని మేజిస్ట్రీటువని చేయుయోగమునిచ్చెను. కాబట్టి సంపదలకు సౌఖ్య
 భిక్షు కొర్రవారికి సాధనములు ఈ కాలమేమిటే, యీ మనస్సు యీ నోరే, సంకల్ప

గోరువారికిని సాధనములు ఈ కాలునేకులే, యీ మనస్సే, యీ వాక్కి. చదువరు
 లారా ! పైఁసుజాయిషిని బాగుగచి ర్తింపును. బుద్ధిని చక్క-బరచుకొని మనోవాక్కి-
 మములను చక్క-గనకుప కత్తిగలవారైనయెడల వారికి మంచి నైజమ (good turth
 of mind) మగును, సత్కీర్తి లంపడును, సంపదలు సిద్ధించును, ఉపకారధురీణులగుదురు
 మంచిజన్మలు సిద్ధించును, మంచిగతులు ప్రాప్తించును. ఇవియే పైపొక్కలకు నుత్తర
 ములు.

త్యాగము గొప్పగుణమని యార్యులు వక్కాణించినందుకు గ్రంథాంతరములు-
 ఆధారములు.

1. నకర్మణా, ప్రజనయా, ధనేన, త్యాగేనైకేవా మృతత్వమానకుః॥ కైవల్యా
 పనిపత్తు కర్మఫలనగాదు, సంతానముఫలనగాదు, ధనముఫలనగాదు త్యాగముఫలననే మోక్ష
 ముచేసెదను.

2. నగాయత్యాగపరమౌత్తరం నమాతుఃపరదేవతా।

నాన్నోదకనమంగానం నాతిధర్మాదవశీకరతం॥

3. అన్నస్యకుంభితంపాత్రం

4. గోభిర్విప్రైశ్చపదైశ్చ సతీభిస్సత్యవాదిభిః।

అలుభైర్దానవీలశ్చ సప్రభిధార్మకైమహిః॥

5. శేలంబాతిననన్యల పాలపుననమోండెమద్దుపాలపునరణి।

పాలునిపాలాగాత్తిన వాలాయమునుకుక బుడుకపలయుధనంబున్ ।

6. ఉపవృత్తివాసభోగములకొప్పనిమ ద్ద్యునికల్పి

జనితాభావనతాచ యజ్ఞవిద్యాంప్రయచ్ఛతి।
 అన్నదాతాభయత్రాతా పంచైతేపితరస్తథా॥
 స్నానంతర్వ్రణసంధ్య హోమజపతేజింతేనవానందినా॥
 శతేషుజాయతేహార సహస్రేషుచపండితః॥
 వక్తాకతసహస్రేషు దాతాజాయతేవానవా॥
 ఇందియాణాంజయేచ్ఛారః అజ్ఞత్యజ్ఞంప పండితః।
 సత్యవాదీభవేద్యక్తా దాతాభూతహితేరతః॥

క. కలిమిగలలాభకన్నను విలసదమగుపేద మేలువితరణియైతే।
 చలమైనమేలుగాదా కులనిధియంతోధికన్నగువ్వలదన్నా॥

తే॥ ౧॥ శ్వాంతపశుశు దత్తుకయ ధనశుశు గూర్వ
 వలయుఁ గూచిఁన యధికఁలు పాత్రోమిణిగి
 యిడఁగవలయును దానును గుడువవలయు
 నాజికఁతమును లక్షణ మదియ నూనె॥
 చెల్లియుండియు పైరణసేయునతడు
 పేదపడియును వధికఁగి విక్రియముతోడఁ
 వనకులభంగి నిచ్చువతందు పుణ్య
 పురుషుని చెప్పి రాద్యులు బుధవర్యు॥

జగత్తును కన్న నూర్చుడు. ఆతడు సర్వభూతములకు వేది వెలుంగల నిచ్చు
 ను కాబట్టి “వేదివెలుంగురేవ్యుతోడ ” వి శేష. ద్రవ్యమును పీల్చి అవిరగమౌచిక
 తిరిగి వషణరూపముగనిచ్చి సమస్తజీవులకు మదకదానముజేయును. ఈతడు యుద్ధ
 మందు మడమ్రతివృత్త కనిలొపురణముజల పీరన్వగణమును త్రొక్కివయగును కాబట్టియే

“ పోరసిల్లెడు పెనగాండు” పోవుచారి ” యనియు జగముచుట్టము అనియు పెన్నా-
బడును.

లాభి కూటికి గుడ్డకు దూరుడై ధనమును వదలక చాచిపెట్టును. తుదకు ధనము
ను వదలలేక ధనమైశనోదకమును పానముచేసి వచ్చును. అట్టి లాభి ధనము రాజా-
పాలా, దొంగపాలా, బాయలిపాలా, న్యాయవాదులపాలా, కాగా వాడు యిహ
మందు నిందలపాలును, పరమందు సరకములపాలు నగును.

ఇక చాకయొక్క విత్తము ‘ త్యాగ భోగాయ విత్తం ’ అన్నటుల పరులకు
వేస్తేచ్చగా త్యాగముచేసి తానుభుజించుటచేత నివామందుకీరితాయును, పరమందు సా-
లాక్యాది పరశుఖము నందును. ఇందుకు పద్యం;—

క. ఇచ్చివనున్ద మెల్లను విచ్చలవిడిగాఁబలలాభివికరణిగాడె!

వచ్చియువిడువండగ్దం బచ్చెరువుగారలాభియానోకాదో!

ఏది యెట్లయినను త్యాగపదార్థమి దృశ్యమాన ప్రపంచములా స్వయంబ్రహ్మ
మానమైతి. కర్మతాకారగ రక్షకుండని యాయులును, ప్రావిడెన్స్ (Providence)
అని వచ్చాత్మలును తత్వవిద్యుచ్చిచెప్పుదురు. కాబట్టి త్యాగులకు నీశ్వరుడెల్లత్యా-
గియని తేలినది. ఇట్టిదేవాంశయగు త్యాగగుణముగల తనభక్తులకు వారిపాతి పాత్రతలంబట్టి
కొండతీరి సాలాశ్యము, కొండతీరి సామిశ్యము, కొండతీరి సాయుజ్యము, మఱికొం-
దతీరి సాయుజ్యము మొదలగు వివిధసగుణములను తత్వవిద్యుచ్చుచున్నాడు ఇందుచేత
తత్వవిద్యుచ్చు “ త్యాగరాజ ” “ పరదరాజ ” నొసేర్లు.

అరోగ్యంభాను-రాచిచ్చేత్! మోక్షమిచ్చెజ్జనార్థిని!

అన్నట్లు యిట్టి త్యాగములకు ప్రభుండు పర్యవేక్షకుండు, ఇట్టిత్యాగముని దక్షిణ యింద్యాదేశమున త్యాగరాజేశ్వరుడందురు. అపేయగల దేవునికి దక్షిణ యింద్యాలా భావ్యాభావములు, అర్చనలు గావింతురు. ఈదేవునిపేరట నచ్చటికిభక్తులు త్యాగయ్య, త్యాగరాజ, త్యాగరాజమొదలి, త్యాగరాజయ్యరు, త్యాగరాజప్పిట్టి మొదలగు పేర్లను వాడుచున్నారు.

ఇది పూర్వభాగము.

ఉ త్తర భాగము (సూక్ష్మత్యాగము.)

వేదాంతశాస్త్రము ప్రపథమమున నుపనిషత్తులలోను ఇటీవల భగవద్గీతలలోను స్మారకములలోను కడపట కలియుగమునందు పండిత పామరలకును స్త్రీలకును తెలియు నటుల వాంఛ్యభావలో గద్య పద్యాత్మక గ్రంథరూపముగను వ్యాపించుచున్నది.

తేజోఖండోపనిషత్తునం “దుపరతియోగము” ప్రతిపాదితమైయున్నది. ఉపరతి యోగమునకు లక్షణము:—

మనసేర్పిదియములను లోబరచుకొన్న పుణ్యపురుషుండు మూర్ఖుండు సమస్త జలమును నీల్వనట్లును, దవానలము అడవిని దహించురీతిని బడదానలము సముద్రోదకమును మింగివగిదిని అవిద్యోపాధిగతమయ్యతిగుణములనుజ్ఞానాన్ని చేకబలింపింతనొంటెనితరము లేనివాడయిస్వయంప్రకాశ బ్రహ్మజ్ఞాన స్వరూపుడై యుండును. ఈ యవస్థయే యుపరతి యనబడును.

ఉపరతియోగ సాధనములు.

ఈయోగము లభించుటకు తేజోఖండోపనిషత్తునందు పడునైదు యోగాంగములు సాధనములుగనున్నవి. అవివివరింపఁగ:—

శ్లో॥ యమాహినియమస్త్యాగో మానందేశశ్శకాలతః।
 ఆసనంమూలబంధంచ దేహసామ్యంచదృక్ప్రీతిః।
 ప్రాణసంయమనంచైవ ప్రత్యాహారశ్చధారణా।
 ఆత్మధ్యానకసమాధిశ్చ సోక్తాన్యంగానివైక్రమాత్।
 సర్వంబ్రహ్మేతివైఖానా ద్విదియగ్రామసంయమః।

1 యమము, 2 నియమము, 3 త్యాగము, 4 మానము, 5 వికాంతదేశము, 6 కాలము, 7 ఆసనము, 8 మూలబంధము, 9 దేహసామ్యము, 10 దృక్ప్రీతి, 11 ప్రాణాయామము, 12 ప్రత్యాహారము, 13 ధ్యానము, 14 ధారణ, 15 సమాధి.

ప్రస్తుతవిషయమగు నీ నూత్నుత్యాగము పై 15 అంగములలో మూడవది. ఇందుకు నిర్వచనము:—

శ్లో॥ త్యాగః ప్రపంచరూపస్య సచ్చిదాత్మావలూకనాత్।
 త్యాగోహిమహాతాంశూజ్ఞ సద్యోమోక్షప్రదాయకః।
 యస్యాచ్యాచోనివర్తంతే అప్రాప్యమనసాసహ॥
 తేజోఖండోపనిషత్తులొనిది.

ఈశ్లోకము సంస్కృతముగాన ఇందలి సారాంశ మీ దిగువున వ్యాధభాషలో తేటగ వివరింపఁబడును.

నూత్నుత్యాగ నిర్వచనము.

నూత్నుత్యాగమనఁగ జన్మపరంపరలేక పునరావృత్తిరహితి కాశ్యక్తబ్రహ్మ వదని 3 సాధనము:— మతీయము:—మూటస్థస్వరూపుడై ప్రకాశించుకనను వేరయిన స్థూల నూత్ను కారణములగు దేహాతీయమును, వీనిలో నంతర్భాగములు పదునాల్గిందియములాను, ఇతరములగు నంతర్భాగ్యాదృశ్యములయొక్క సమూహము యావత్తు నపేక్షింపక అనగా 'తాను తనవి' యను నభిమానముంచక వానినన్నిటిని వదలుటలేక త్యజించుటనూత్నుత్యాగము. నూత్నుదేహములను త్యజించుటచేత నూత్నుత్యాగమని చెప్పవగు. దీనికి వద్యము- (నీతారామాంజనేయ సంవాదము)

శ్లో॥ ప్రత్యగాత్మస్వరూపుడై బరగుతము।

సవ్యమైనట్టి దేహేంద్రియాదిదృశ్య

వితతిమంతయు నొల్లక విడుచుటరయఁ!

ద్యాగమునొప్పు నిది రాజయోగతిలక॥

తాత్పర్యము పైవవివరించినదే. ఈత్యాగముయొక్క- మహాఫలమునుబట్టి ఈపద్యమును ప్రతిపద్యాత్మికవాగ్వియున్న బ్ర॥ ౧౧. పా॥ నాగేశ్వరకాస్త్రీగారను, టీకాతాత్పర్యమురచించిన బ్ర॥ నాగేశ్వరగురులింగకాస్త్రీగారను నీసూక్ష్మత్యాగమును త్యాగయోగమనిరి. ఇదిసర్వవిధములయిన త్యాగములలోను ప్రకీర్ణమయినదియు, ప్రకాశమానమయినదియు, గాన త్యాగరాజయోగమని శేరందుకున్నది. దీనికి సరితూగని స్థూలత్యాగములు సాతాశ్య సారూప్యాది సగుణముక్తిప్రదములయ్యుండగ నిది విదేహకైవల్యముక్తివిచ్చును. విదేహకైవల్యముక్తియనగ పునరావృత్తిరహిత కాశ్యతాఖం దాద్యయవర బ్రహ్మనందప్రభావము. కాబట్టి 'త్యాగరాజయోగము'ను త్యాగరాజయోగవైభవ మని క్లాపింతురు.

త్యాగరాజమువలనప్రకృత్యాత్మస్వరూపుడయిన తనకు దేహేంద్రియాది దృశ్య వితతి వదలివది. ఇట్టి వితతియే యవిద్యాపాశమనియు, లేక పాశమనియు, మాయామయ హృత్ప్రపమనియు, యోగులందురు. కాబట్టి యీత్యాగరాజయోగ వైభవమునకు పాశముక్తయోగ మనియుం గూడ తాత్పర్యము.

నిర్గుణబ్రహ్మ మానసతూజావిధానమం దాది శంకరాచార్యులవారు:—

‘జ్ఞో’ జీవశ్చివోచివోజీవస్సజీవఃకేవలశ్చివః॥

పాశబద్ధోగతోజీవో పాశముక్త స్సదాశివః॥ దీనితాత్పర్యమేమనగ:—

జీవుడేశివుడు, శివుడేజీవుడు. అవిద్యాపాశముచేత బంధింపబడినయొడల మలినజీవుడు. పాశమునుండి విడువబడెనేని సాక్షాత్సదాశివుడు. ఇందువలన పాశముక్తుడగు సదాశివుడని సారాంశములేలినది. అనగా పాశముక్తయోగము సదాశివయోగముగ సిద్ధించినది.

అయితే యిదితనకు పాశముక్తయోగము త్యాగరాజయోగవైభవముగా రుణ వయినది గనుక (క్షేత్రోగణిత ప్రభమప్రకృత్యుత్తమాణప్రకారము) త్యాగరాజయోగవైభవము ‘సదాశివమ్’ అయినది.

ఇకను “సదాశివమ్” అను పదార్థతత్వమునుగూడ విచారింతము.

“శివం”=అనగ మంగళస్వరూపము=అనందస్వరూపము. “సదాశివం”=నిత్యమందము=కాశ్యతాఖండాద్యయ పరబ్రహ్మనంద ప్రభావము.

ఇటుపిమ్మట “త్యాగరాజయోగవైభవమ్” శిష్యక్రొధి సకల తత్వస్వరూప ప్రకాశ మెట్లయినదో విచారణాంశము:—

మర్మతాస్త్త్రవేత్తలు “మమధాదిశివాంతం” అనిగాని “శివాది మమధాంతం” గాని ముప్పదియారతత్వములునిర్ణయించిరి. వీటిపైతత్వము సదాశివతత్వమని ముప్పిండును సదాశివతత్వము వీటికి పరాత్పరమైనందుకు వారు అనువాదించుట్లోకము అంతర్నిరంతర నిరంధన మేధమానే మోహాంధకార పరిపంధినిసంవిత్గొన్న! కష్టించి దద్దురముచి విచారణమా! విశ్వంజహామి మమధాది శివావసానం. దీనికి స్వయము (Skeleton or out line):—(అశాం) మమధాది శివావసానం- విశ్వం మోహాంధకార పరిపంధిని సంవిదగ్నాజహామి. అనగ భూతత్వముమొదలు శివాంతం ముప్పదియార తత్వములతో నిండియుండు విశ్వమును అజ్ఞానమునుచీకటిని ధ్వంసము చేయు జ్ఞానాగ్నియందు హుతిగా అహంపద వచ్చుడనైనామీకు చేయుచున్నాను. ఇట్లు సర్వతత్వాతీతుడనగు ‘అహం తద్వార్య తత్వము’ 32 తత్వవికారమగు విశ్వమును తనయందు హుతిగాచేయుచు సకల తత్వస్వరూపుప్రకాశమాయెను. కాగా ‘సదాశివం’ అను తత్వమునును సమానము. ‘శివ శక్తిక్రొధిసకలతత్వస్వరూపుప్రకాశం’ అయినది.

అయితే ఇంతకుమునుపు త్యాగరాజయోగవైభవము అనేది ‘సదాశివం’ అయ్యెనని రుజువాయెను

కాబట్టి క్షేత్రగణిత ప్రథమ ప్రత్యక్ష ప్రమాణమునుబట్టి ‘త్యాగరాజయోగవైభవము’ ‘శివశక్తిక్రొధి సకల తత్వస్వరూపుప్రకాశం’ సమానము.

యోగతాస్త్త్రవేత్తయు మర్మతాస్త్త్రవేత్తయు సంగీతసాహిత్య నిధియునగు దాక్షిణాత్యుడు దీక్షితులను మహాపురుషుడు క్రిందికిగ నొక కృతియందు త్యాగరాజయోగ వైభవమును వర్ణించి భజించెను.

రాగము- ఆపంద్రైరవి- తాళము- రూపకము.

పల్లవి- త్యాగరాజయోగవైభవం- సదాశివయామి

త్యాగరాజయోగవైభవం- సదాశివం॥ త్యా॥ వై॥ సదా॥

అ-ప- అగరాజయోగవైభవం- రాజయోగవైభవం-

యోగవైభవం- వైభవం- భవం- వం॥ త్యా॥

ద- నాగరాజవినుతపదం- నాదవిందుకొన్నదం-

యోగిరాజవిదితపదం- యుగవద్భోగమోక్షిప్రదం-

యోగమోక్షనామోక్ష విశ్వసృష్ట్యాదికరణం-

యోగపరిత్యక్తాభ్యాసవినుతపదకాద్యరణం-

క్రిగురుగుహగురుఁ- సచ్చిదానంద శైరవీఁ-
 శివశృక్త్యాది సకలతత్వస్వరూపప్రకాశఁ- స్వప్రకాశఁ-
 స్వరూపప్రకాశఁ- తత్వస్వరూపప్రకాశఁ-
 శివశృక్త్యాది సకలతత్వస్వరూప ప్రకాశఁ- త్యా॥

ఇచ్చటఁ జేర్చొన్న దీక్షితులవారి త్యాగరాజయోగము బ్రహ్మానంద స్వరీ
 ముగ నెంచి మఱియొకకృతియందు గురుగుహరూపమగు దీనిని మనఃపూర్తిగ

మఱియును వేషేంద్రిగూడి దృశ్యవిశేషమగు నీసంసారగుణమునకు మాయా
 మయహృత్తాపము పరిపదమనియు అట్టి తాపమును త్యజించుట త్యాగరాజయోగ మని
 యు మానవజన్మము తటస్థించఁగ పరబ్రహ్మమునందు నిరతిశయగుణము నొందు మియు
 సత్వగుణోపాధితోఁబడి సర్వగుణహియ్యము సదాశివసర్వమనియు బ్రహ్మము
 పాధిగత్యమునొందిన జీవోద్భవ మనియు, తత్ తత్వం అనియు, తాప
 యినపుడు విశ్వైకై భవమనియు, తాగేశ్వరమనియు, అనందశైరవమనియు శ్రీగురుపాద
 మునకుమొక్కిరి, గురునామస్మరణముఁజేసి నాహమను అభరణమును జయించి గురుసావ
 మే తదేకశరణమని గురుగుహరూపమగు బ్రహ్మమునుభవించుచున్నపుడు పరిపూర్ణించిరి.
 ఇందుకై యా దీక్షితులవారి స్వరచిత్రమగు సంకీర్తనః—

రాగము- అనంద శైరవి- తాళము- రూపకము.

పల్లవి- మనసాగురుగుహ రూపం భజరే-

మాయామయహృత్తాపం త్యజరే- మ-రే॥

అను

అనుపల్లవి-మానవజన్మని సంహృష్టేనతి పరమాశ్మని-

నిరతిశయగుణం వర్జయే- మ॥

చ॥ సత్వగుణోపాధి సహితసదాశివః

స్వావిద్యస్సమేత జీవోద్భవః

తత్త్వంతామసయుత విశ్వైకై భవః

తారేశ్వరమానంద శైరవః॥

నత్వాశ్రమగురుచరణం ఇత్వానామస్మరణం

జత్వానామాభరణం మత్వాతదేకశరణం॥

ఇట్లు

బుధజనవిధేయుడు,

పెద్దాడ చిట్టిరామయ్య.

ఈక్రిందిసంతకము గలవారి చిరినామా (Address)కు ప్రతి
 యువారికి నీదిగువ జాబితా తహవ్వలు పుస్తకములు లభించును
 ముప్పదియిద్దరు మంత్రులచరితము ప్రతి 1కి పెల 0—4—0
 ఇదినాచేత సంపాదించబడి రాజమండ్రికాలేజి పాఠశాలకు
 బ్ర. శ్రీ. క. శివశంకరకాశ్మీగారు, మహామహాపాఠశాలకు బ్ర. శ్రీ.
 కొక్కొండ వెంకటరత్నం పదియలుగారు కాకినాడ కాలేజి పాఠశాలకు
 మిషన్ హైస్కూల్లో తెలుగు పండితులు మొదలగు వారియొక్కతా
 సత్రికలనొందినది.

కాలతంభూషణం ప్రతి 1కి 0—1—0 ఇదినాచేత రచించబడినది.
 ఈవిషయముంగూడయొక్కతా సత్రికలుసదరు క. శివశంకరకాశ్మీ
 గారు మొదలగువారినుండి వచ్చియున్నవి.

తెనుగు, ఇంగ్లీషుదీపిక — మొదటిపాఠ పుస్తకము చిన్నలకు
 ప్రథమ విద్యార్థులకు నత్యంతోపయోగకరము. ప్రతి 1కి పెల 0—4—0.

డిటా రెండవపాఠపుస్తకము ప్రతి 1కి పెల 0—4—0
 త్యాగరాజయోగైభవము ప్రతి 1కి పెల 0—3—0

పరియువాచ వ. పి. భర్తృలుగూడ భరింపవలెను.
 పెద్దాడ చిట్టిరామయ్య,
 పితాపురం సంస్థాన వెకషనరు.

పవరుపేట—మేలూరు శృష్టాజ్ఞా అనిగాని గుజరాతి దీధి
 పితాపురం—గోదావరిజిల్లా అనిగాని వాచయవలెను.

10170